

Avaliku arvamuse uuringu tulemused diskrimineerimise ja stereotüüpide küsimustes

Uurimus on läbiviidud projekti
„Lõhume stereotüüpe – tugevdame sallivuse,“ raames

Euroopa Liidu fundamentaalsete õiguste ja kodanikutunde programmi
toetusel

European Commission
Justice

Riia, 2011

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Rahvuse tähtsus suhtluses	5
3. Rahvuse tähtsus erinevates demograafilistes rühmades	11
4. Respondentide ettekujutused iseendast ja ühiskonnast	14
5. Rahvusvähemused	24
6. Immigratsioon	28
7. Stereotüübid erinevate rahvuste suhtes	33
8. Kokkuvõte	38

1. Sissejuhatus

Käesolev uurimus on läbiviidud projekti „Lõhume stereotüüpe – tugevdame sallivuse, raames.

Projekt teostatakse ühiskondlike organisatsioonide poolt - „Kultuur. Sallivus. Sõprus.“ (Läti), „Klaipeda mitmekultuuriline keskus“ (Leedu) ja „VITATIIM“ (Eesti).

Projekti rahastab Euroopa Liidu fundamentaalsete õiguste ja kodanikutunde programm.

European Commission
Justice

1.1. Uurimuse eesmärgid

- Koguda informatsiooni ning saada ettekujutust praegusest olukorrast kolme Balti riigi noorte rassistlike ja rahvuslike eelarvamuste suhtes, nende suhtumisest vähemustesse, immigrandidesse, erinevate etniliste gruppide esindajatesse.
- Analüüsida rassistlike ja rahvuslike eelarvamuste tagajärge – millised arvamused ja suhted kaasnevad rassistlike eelarvamustega.

1.2. Tehniline informatsioon

- Küsitluse aeg: 1.aprill – 31.mai 2011.a.
- Küsitluse meetod: internetiküsitlus 4-s keeles (läti, leedu, eesti ja vene keeles)
- Oli täidetud 935 ankeeti, nendest 811 osutusid kõlblikeks pärast andmete struktuuri kontrollimist
- Nendest on 380 respondenti Lätist, 170 – Leedust, 147 – Eestist ning veel 114 ankeeti, milliste riiki kuuluvust ei saanud kindlaks määrata.
- Nendest 238 esindasid rahvusvähemusi, 449 – rahvusenamust vastavas riigis.
- Keskmine respondentide vanus on 25,4 aastat.
- 350 respondenti on naissoost, 304 on meessoost ning 150 respondenti keeldusid oma sugu nimetamast.
- 122 respondenti on lätlased, 76 – leedulased, 84 – eestlased, 281 – venelased, 23 – ukrainlased, 21 – valgevenelased, 19 – poolakad, 25 – juudid ning 160 respondenti keeldusid oma rahvust nimetamast.

1.3. Käsitlevad küsimused

Uurimuse käigus käsitleti ning analüüsiti järgmisi küsimusi:

- Inimese rahvusliku kuuluvuse tähtsus suhtluses, abielus, eelarvamuslik suhtumine (diskriminatsioon) rahvuse tõttu
- Rahvuse tähtsus respondentide jaoks olenevalt nende vanusest, soost, haridustasemest, sotsiaalsest päritolust, rahvusest, vanemate rahvusest.
- Respondentide ettekujutus iseendast ja ühiskonnast: kõige olulisemad elutegurid, tegurid, mis võivad olla ohuks riigile, eelarvamuslik suhtumine tööal rahvuse tõttu.

- Rahvusvähemused ja nende perspektiivid respondentide seisukohalt, niisama ka respondentide informeeritus organisatsioonidest, kuhu võib pöörduda diskriminatsiooni tunnetamisel.
- Immigratsioon ja immigrandid, respondentide suhtumine immigrantidesse.
- Stereotüübid erinevate rahvuste suhtes (tavapärased stereotüübid ja nende sõltuvus vanusest, soost, haridustasemest, sotsiaalsest päritolust ja respondentide rahvusest)

Uurimuse käigus püüti välja selgitada, kui oluline on respondentide jaoks nende inimeste rahvus, kellega nad suhtlevad, ning kuidas rahvuse olulisuse tase mõjub nende suhtumisele vähemustes ja immigrantidesse, stereotüüpidesse jt.

1.4. Märkused

Vaatamata sellele, et internetiküsitlus on suurelt osalt väga mugav ning suhteliselt odav uurimismeetod, on sellel mitu tõsist puudust:

- Pole võimalik valimit kontrollida
- Tavaliselt koosneb internetiküsitluses valim üksikisikutest kõrgema motivatsiooni ja spetsiifiliste huvidega. Muidugi valimist arvatakse välja neid, kes Internetti ei kasuta.

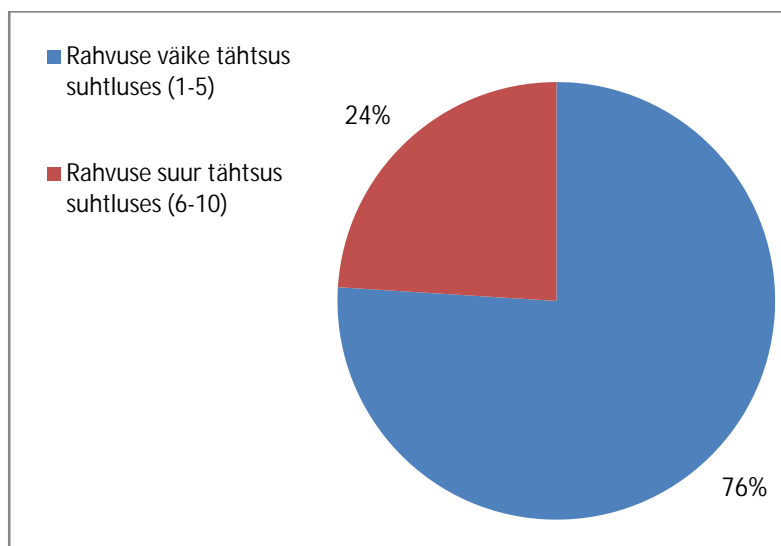
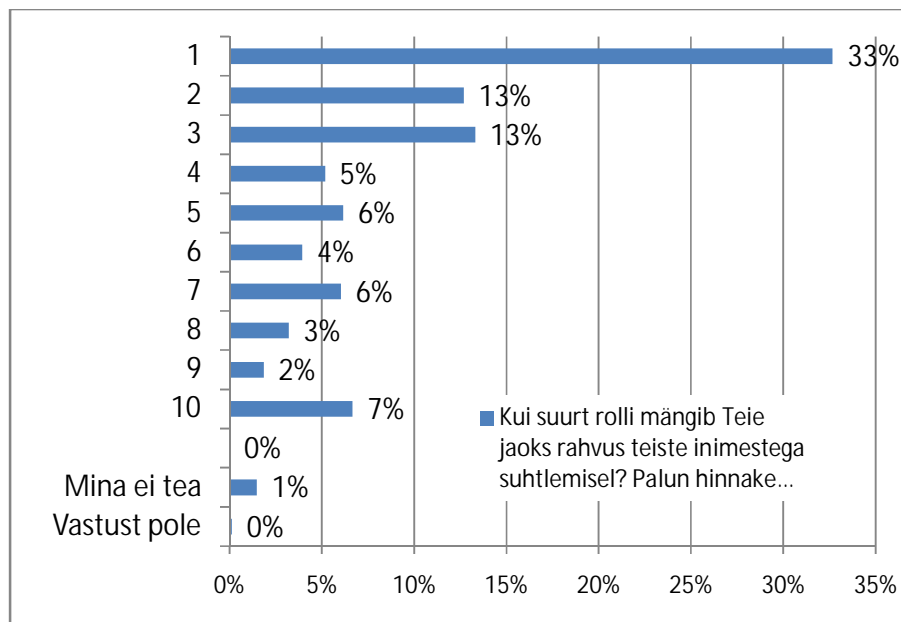
Seega on üsna raske määrata, kui täpselt uurimuse tulemused peegeldavad reaalselt arvamuste erinevust ühiskonnas.

Kuid antud uurimuse eesmärgiks pole rassistlike ja natsionalistlike vaadete täpse levimise taseme selgitamine ühiskonnas. Selle eesmärk on pigem saada ettekujutust avaliku arvamuse probleemseimatest punktides antud teemadel, anda noortele võimalust oma portreed vaadata, ehkki moonutatud kujul.

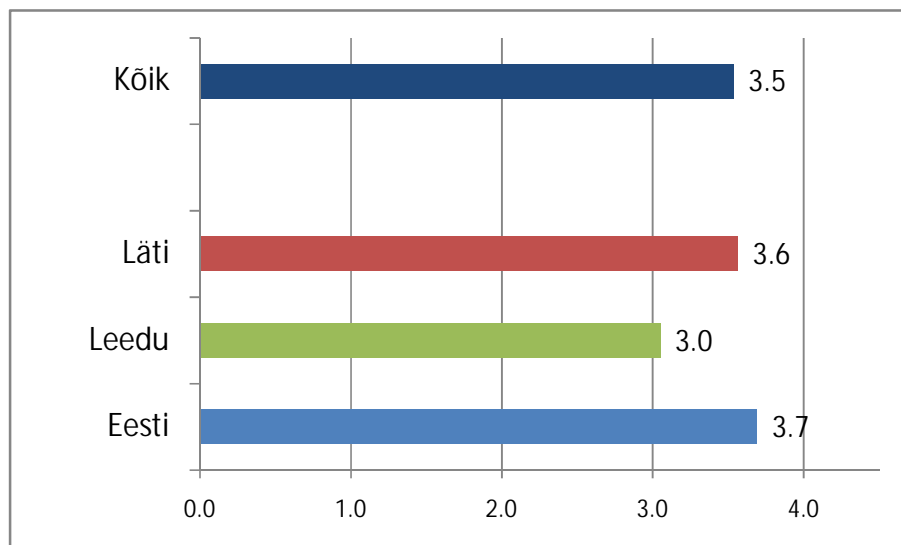
Grupivahelises analüüsis tuleb pöörata tähelepanu mitte ainult kõrgemalt hinnatud vastustele, kuid rohkem nendele, mis on kõige sagedasemad erinevates gruppides. Just erinevused on grupi identiteedi aluseks.

2. Rahvuse tähtsus suhtluses

2.1. Rahvuse tähtsus

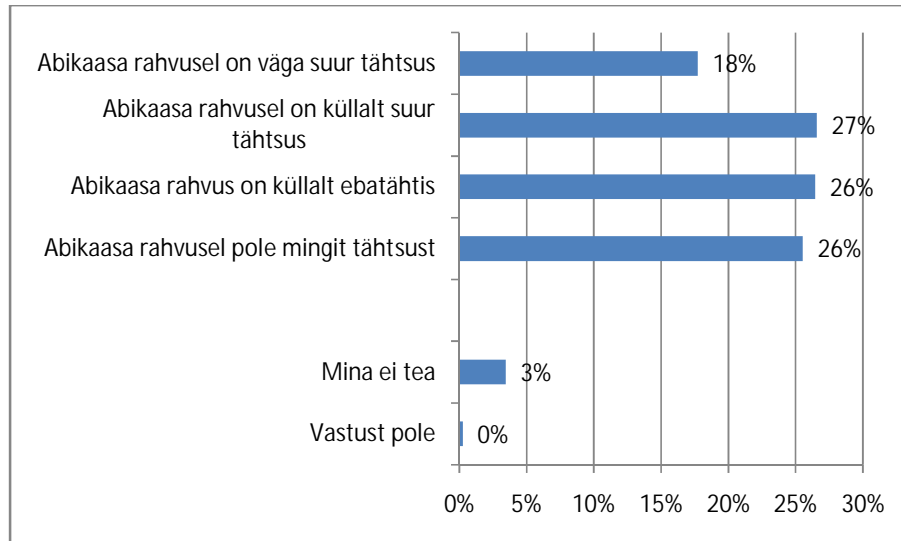

2.2. Rahvuse tähtsus riikide kaupa

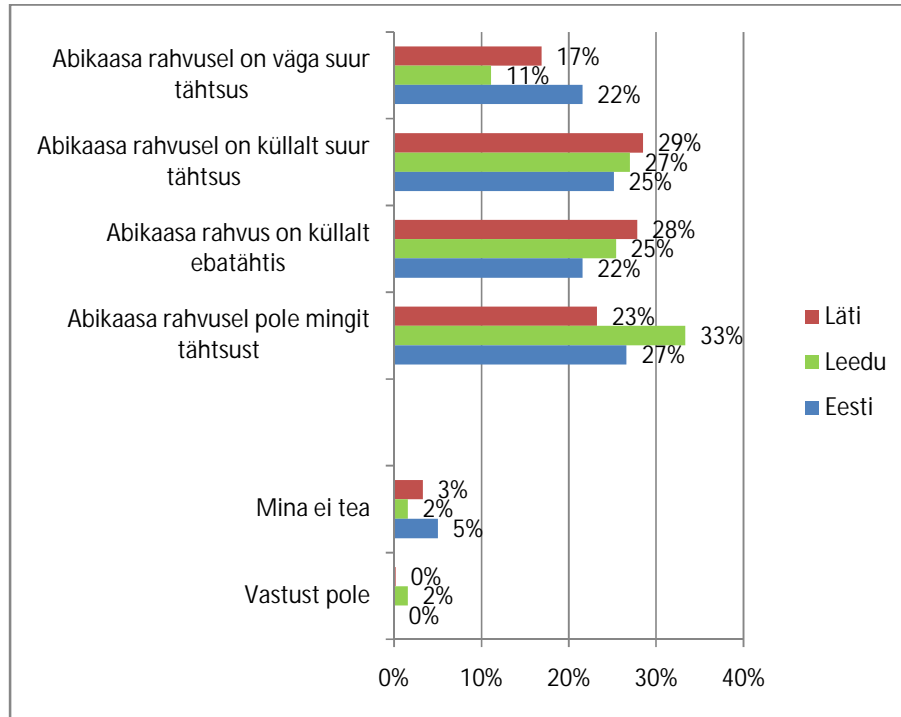

2.3. Abikaasa rahvuse tähtsus

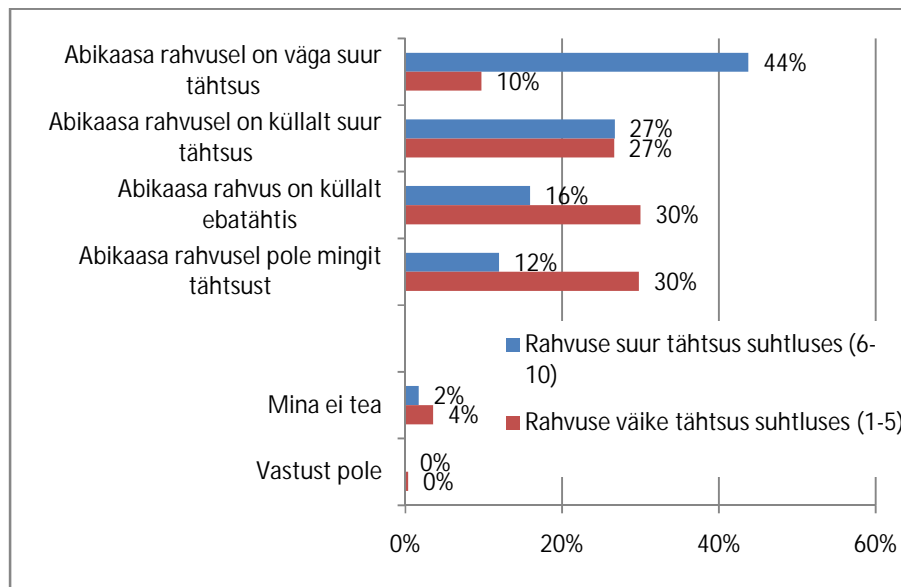
Küsimus: Kas elukaaslase rahvus on Teile tähtis?

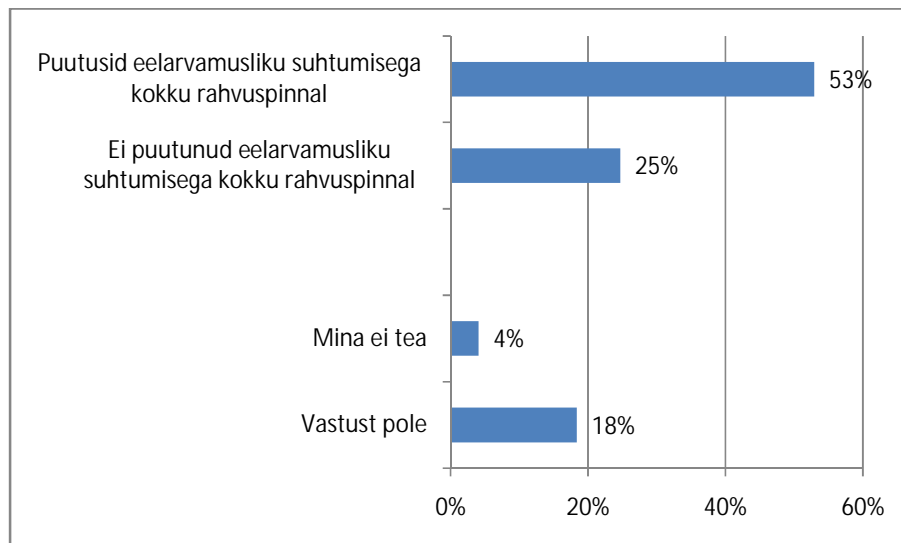
2.4. Abikaasa rahvuse tähtsus Balti riikides

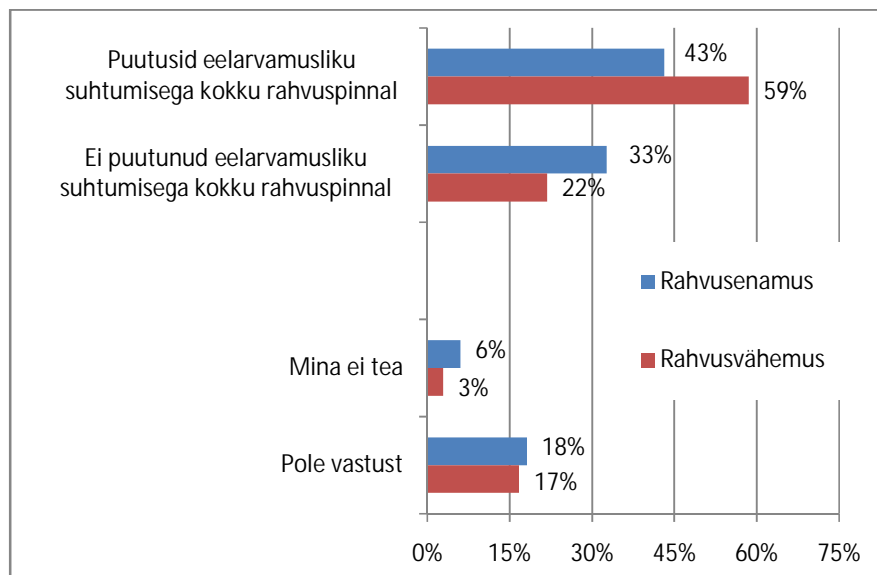
2.5. Abikaasa rahvuse tähtsus grupis, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus, ning grupis, kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

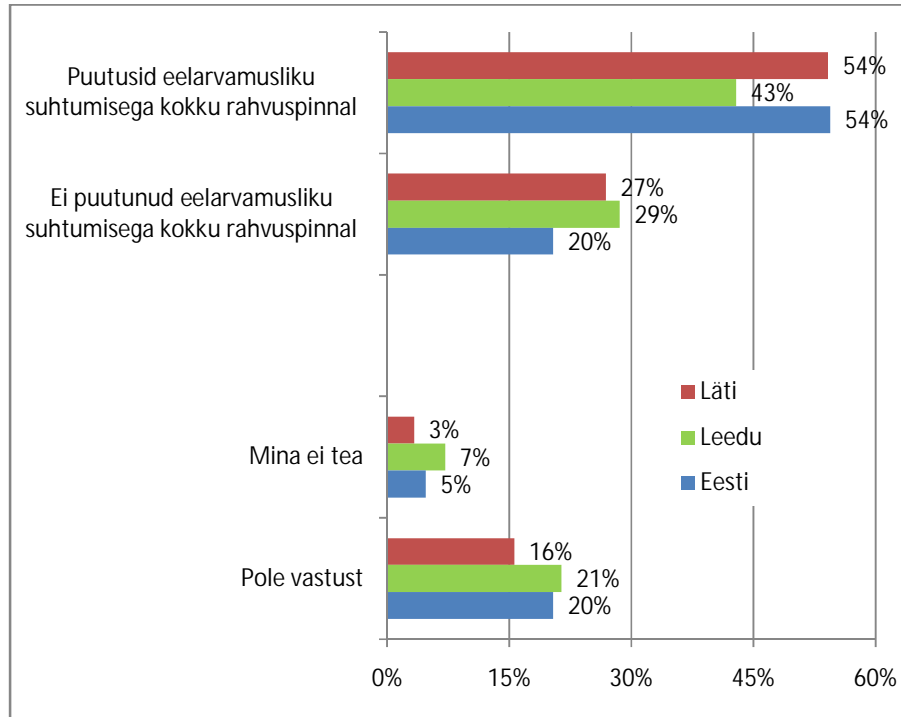
2.6. Eelarvamusliku suhtumise kogemus rahvusepinnal

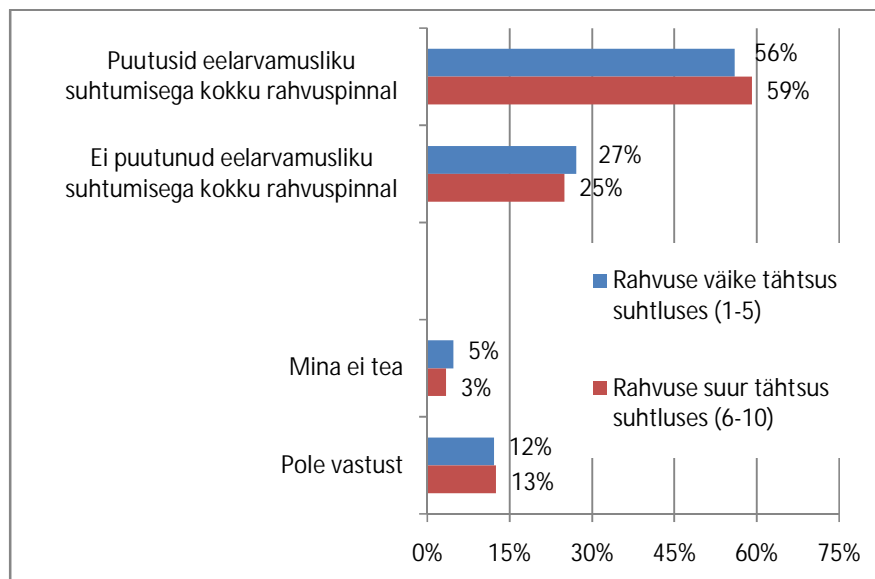
2.7. Eelarvamusliku suhtumise kogemus rahvusepinnal rahvusvähemusel ja -enamusel

2.8. Eelarvamusliku suhtumise kogemus rahvusepinnal Balti riikides

2.9. Eelarvamusliku suhtumise kogemus rahvusepinnal grupis, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus, ning grupis, kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

2.10. Kokkuvõted

1. Ainult 24% respondente peab rahvust oluliseks teguriks teiste inimestega suhtlemisel, kuid abikaasa rahvus on tähtis 45% respondentide jaoks.

2. Rahvuse tähtsus on suurem Eestis ja Lätis, vähem aga on Leedus.

3. Abikaasa rahvuse tähtsus on suurem Eestis ja Lätis. Eestis respondendid sagedamini valivad radikaalsemaid vastusi (väga suur tähtsus/pole mingit tähtsust), kuid Lätis valiti vähem radikaalseid vastusi.

4. 27% respondentide jaoks grupist, kus rahvusele antakse väikest tähtsust, abikaasa rahvus aga on küllalt oluline ning 10% jaoks – väga oluline.

See võib tähendada, et „rahvuse tähtsus inimestega suhtlemisel“ eeldab ainult suhtlust vähemtuttavate inimestega. Sellega on olemas kaksikstandard: üks – abikaasa valimisel, kus rahvusel on suurem tähtsus ja teine – väljaspool perekonda, kus rahvusel on madalam tähtsus.

Teiselt poolt, võib öelda, et on olemas sotsiaal-eelistav väide rahvuse väikesest tähtsusest ning konkreetsem praktika, mis on selle vastusega vastuolus.

5. 53% respondente puutus eelarvamusliku suhtumisega kokku rahvuspinnaal. Selle kogemuse nii lai levik räägib sellest, et 76%-st respondente osa vastus, kes avaldasid, et rahvus ei mängi olulist rolli suhtlemisel, tõenäoliselt ei lange nende tegevuste praktikaga kokku.

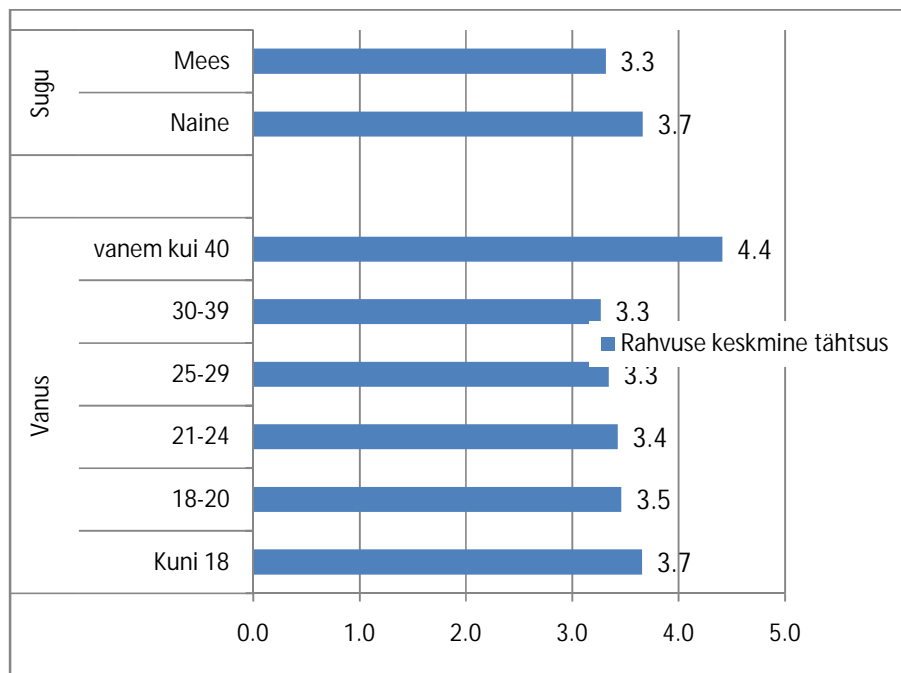
6. See on loomulik, et rahvusvähemused sagedamini puutuvad eelarvamusliku suhtumisega kokku (59% respondente rahvusvähemuste grupist). Siiski fakt, et 43% rahvusenamuse esindajaid puutusid ka eelarvamusliku suhtumisega kokku rahvuspinnaal, räägib sellest, et rahvuslik küsimus tõstetakse sageli mõlema grupi esindajate poolt, ning rahvusvähemuse esindajad avaldavad küllaltki tihti rahvuslikult eelarvamuslikku suhtumist.

7. Tihedamini puutusid eelarvamusliku suhtumisega kokku respondendid Eestist ja Lätist.

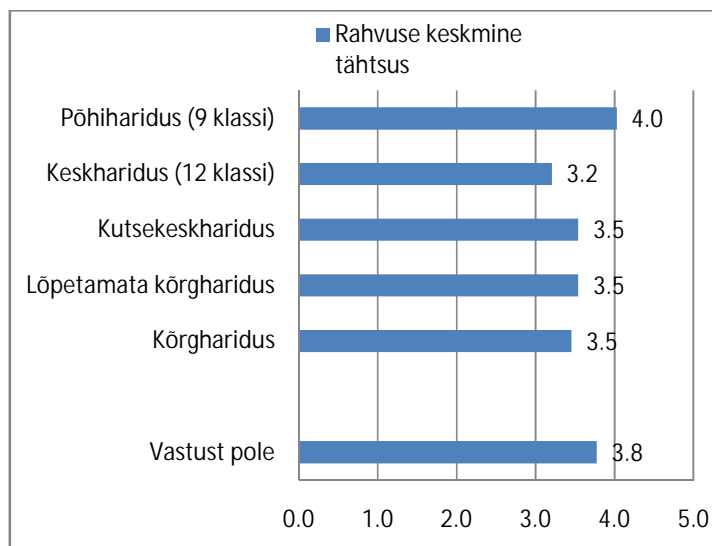
8. Respondentide osakaal, kes puutusid eelarvamusliku suhtumisega rahvuspinnaal kokku, ei erine nende gruppide vahel, kes annavad rahvusele väikest ja suurt tähtsust. See tähendabki seda, et veendumused rahvuse tähtsusest toetuvad eelarvamusliku suhtumise kogemusele.

3. Rahvuse tähtsus erinevate demograafilistes gruppides

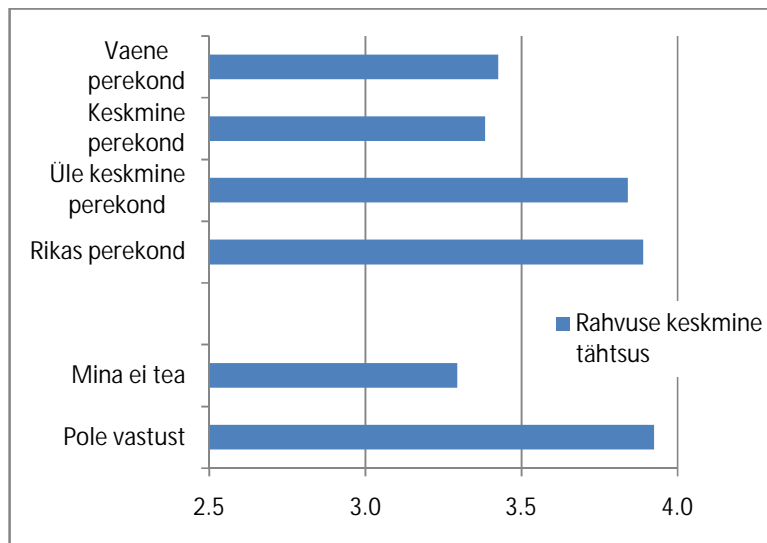
3.1. Vanus ja sugu

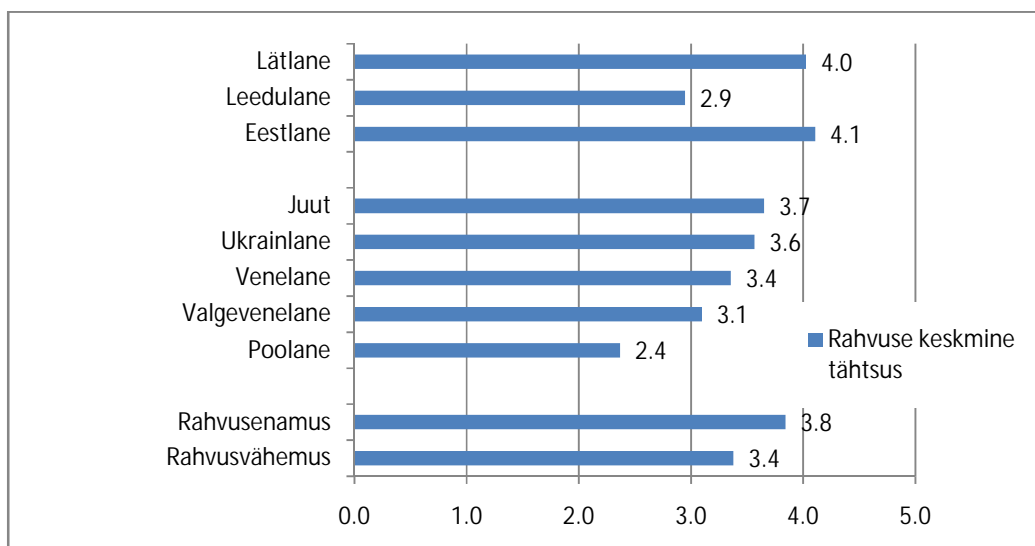
3.2. Haridustase

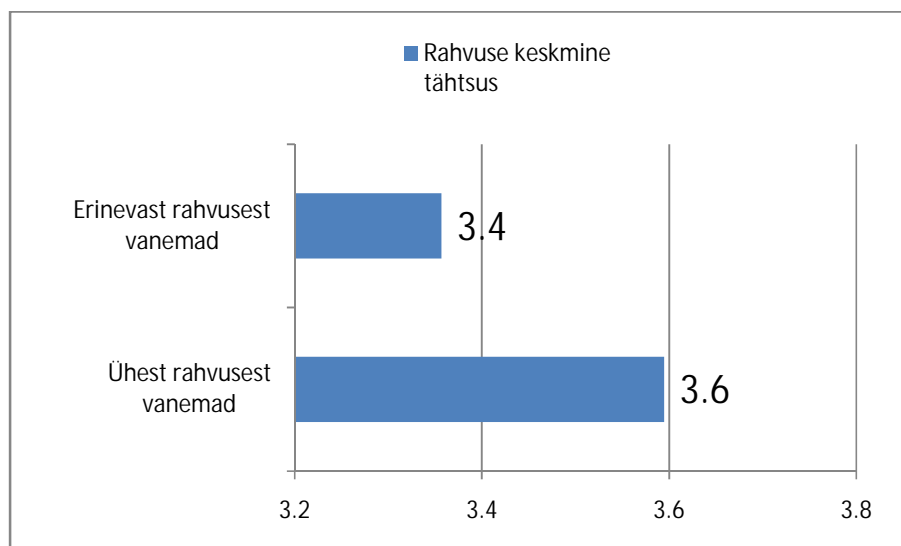
3.3. Sotsiaalne päritolu

3.4. Etnilised grupid

3.5. Ühest ja erinevast rahvusest vanemad

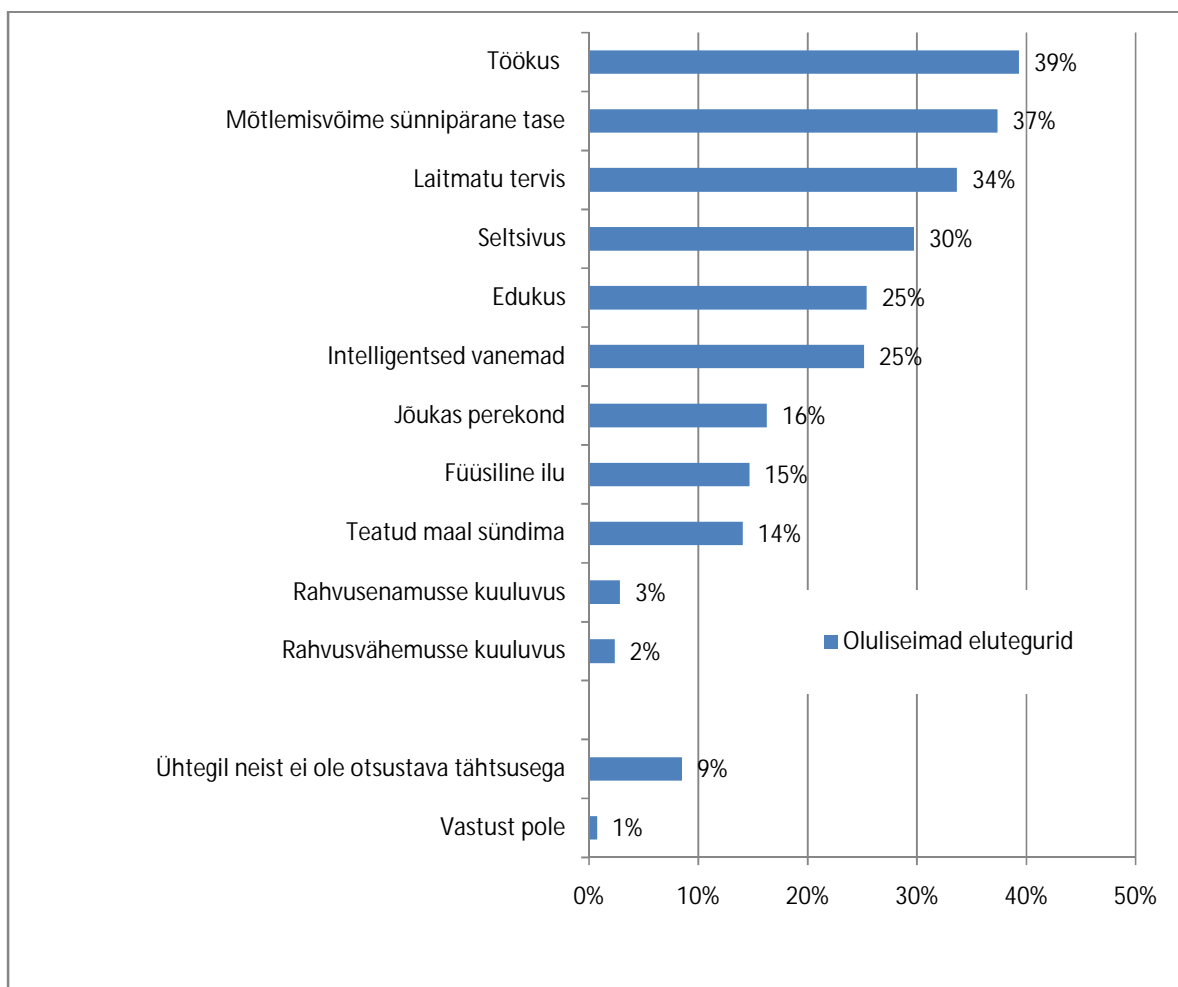

3.6. Kokkuvõtted

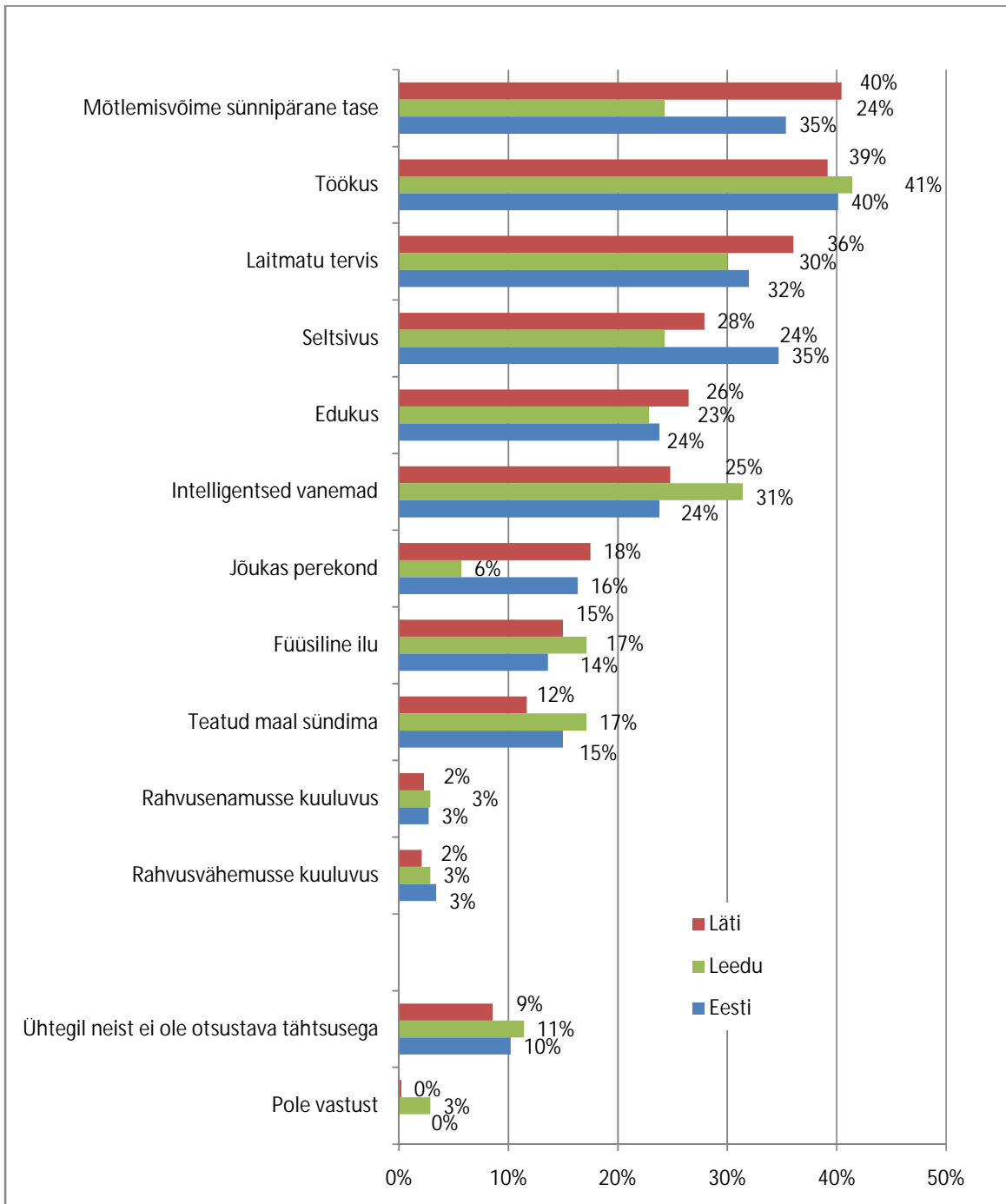
1. Rahvus on naistele tähtsam, kui meestele.
2. Ilmselt rahvuse tähtsus väheneb eaga (võib eeldada, et suurem rahvuse tähtsus on grupis „vanem kui 40” veidi kahtlane ning on seotud internetiküsitluse valimi iseloomulike probleemidega).
3. Rahvuse tähtsus on kõrgem põhiharidusega respondentidel ning ka nendel respondentidel, kes keeldusid oma haridust avaldamast.
4. Rahvuse tähtsus on kõrgem jõukamates perekondades.
5. Rahvus on olulisem lätlaste ja eestlaste jaoks, kõige vähem oluline aga leedulaste ja poolakate jaoks.
6. Rahvus on olulisem rahvusenamuse jaoks.
7. Rahvus on olulisem respondentide jaoks, kes on ühest rahvusest vanematega perekondadest.

4. Respondentide ettekujutused iseendast ja ühiskonnast

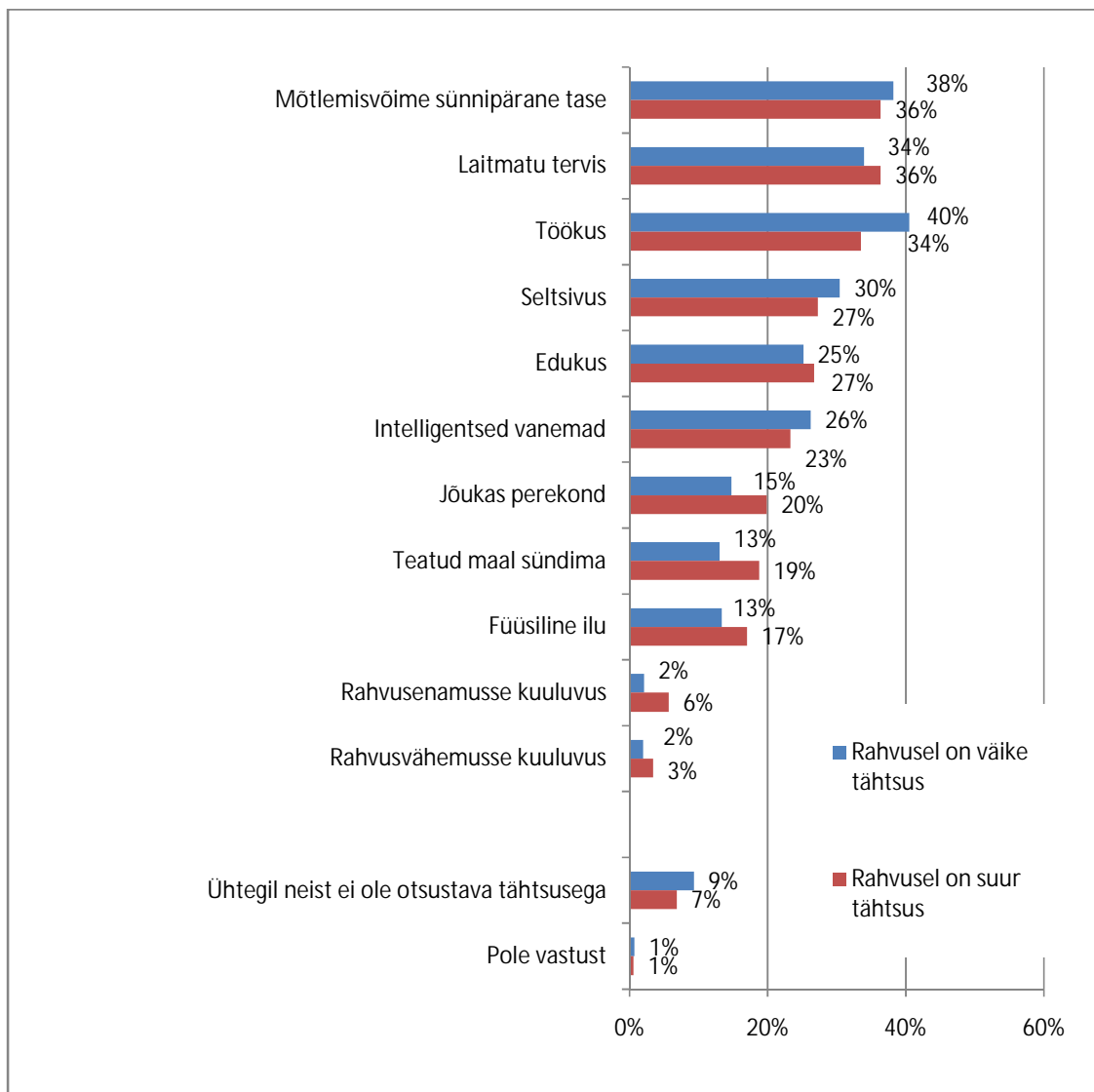
4.1. Oluliseimad elutegurid

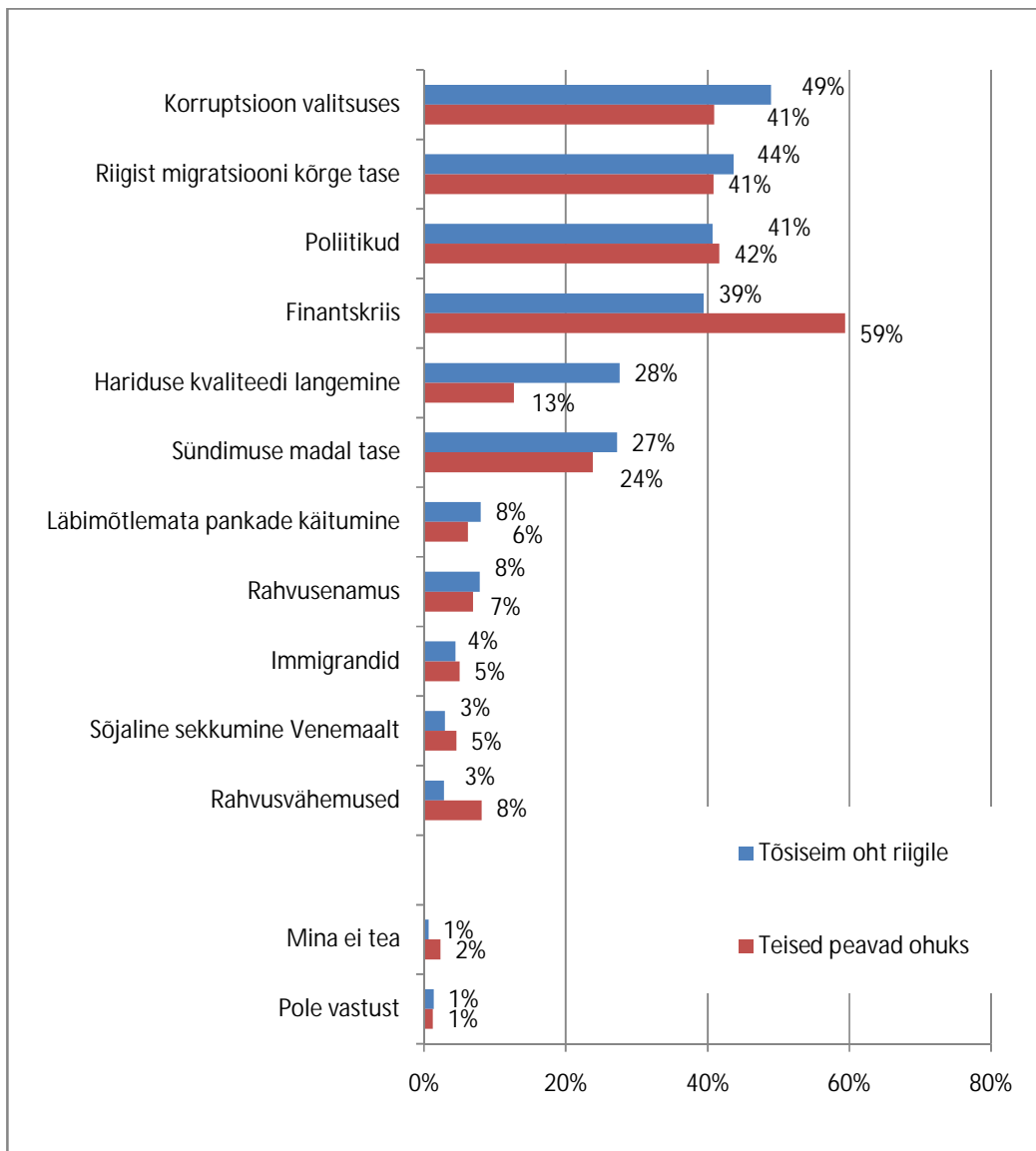
4.2. Oluliseimad elutegurid Balti riikides

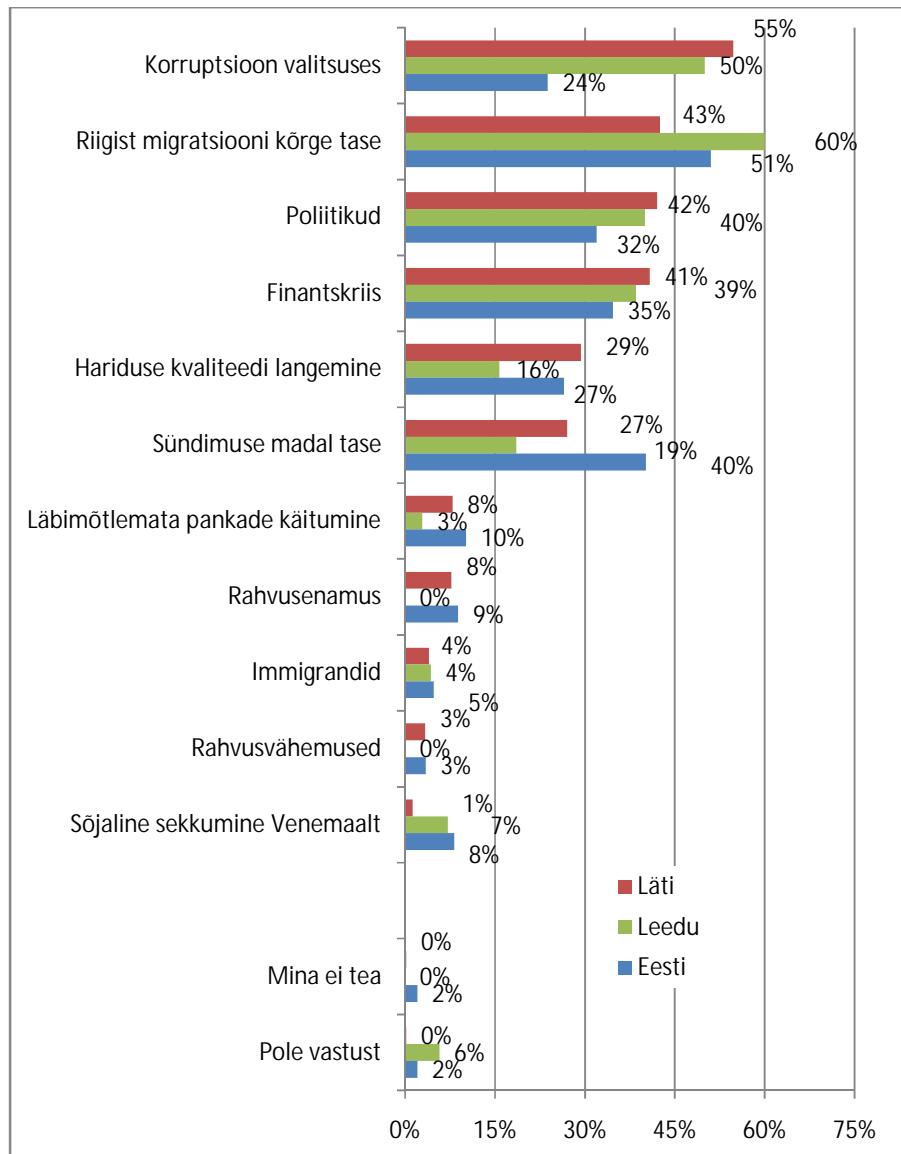
4.3. Oluliseimad elutegurid grupis, kelle jaoks on rahvusel suur tähtsus, ning grupis, kelle jaoks on rahvusel väike tähtsus

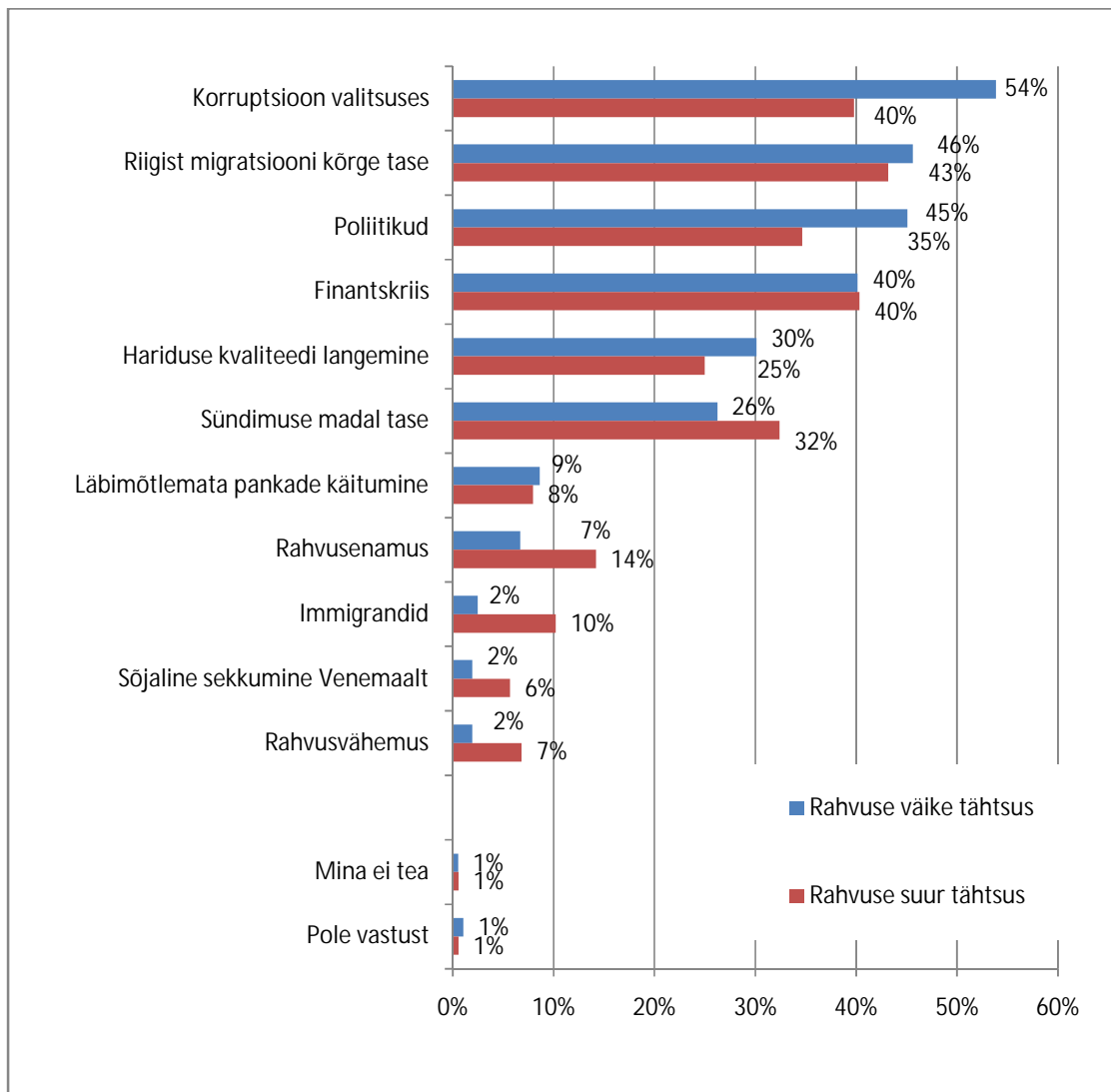
4.4. Riiki ohustavate võimalike tegurite tajumine

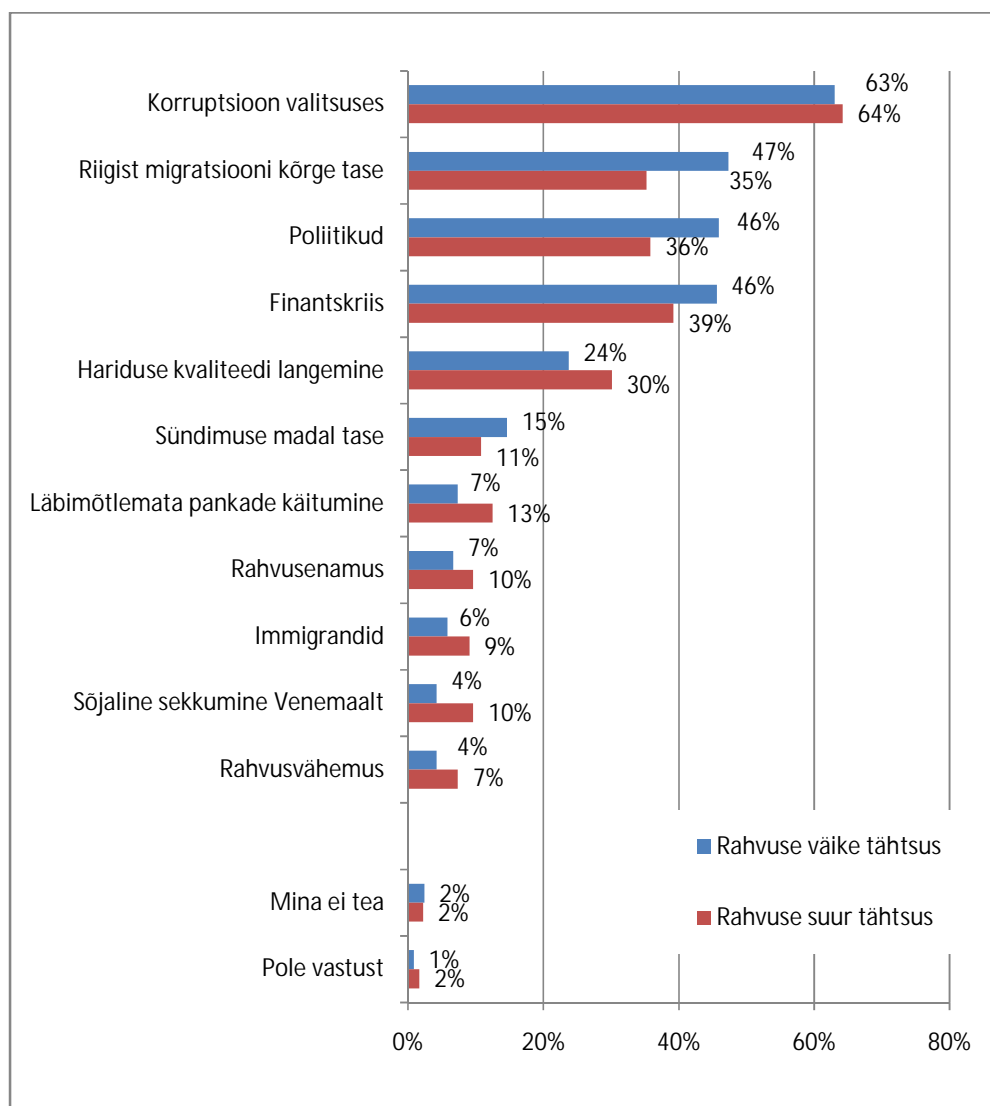
4.5 Riiki ohustavate võimalike tegurite tajumine Balti riikides

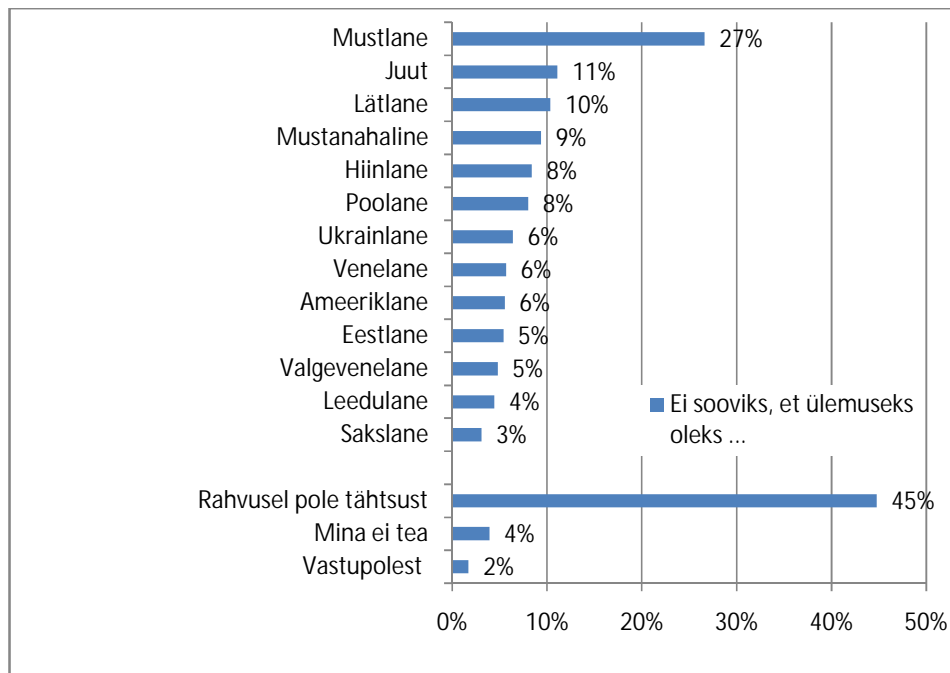
4.6. Riiki ohustavate võimalike tegurite tajumine grupis, kelle jaoks rahvusl on suur tähtsus, ning grupis, kelle jaoks rahvusl on väike tähtsus

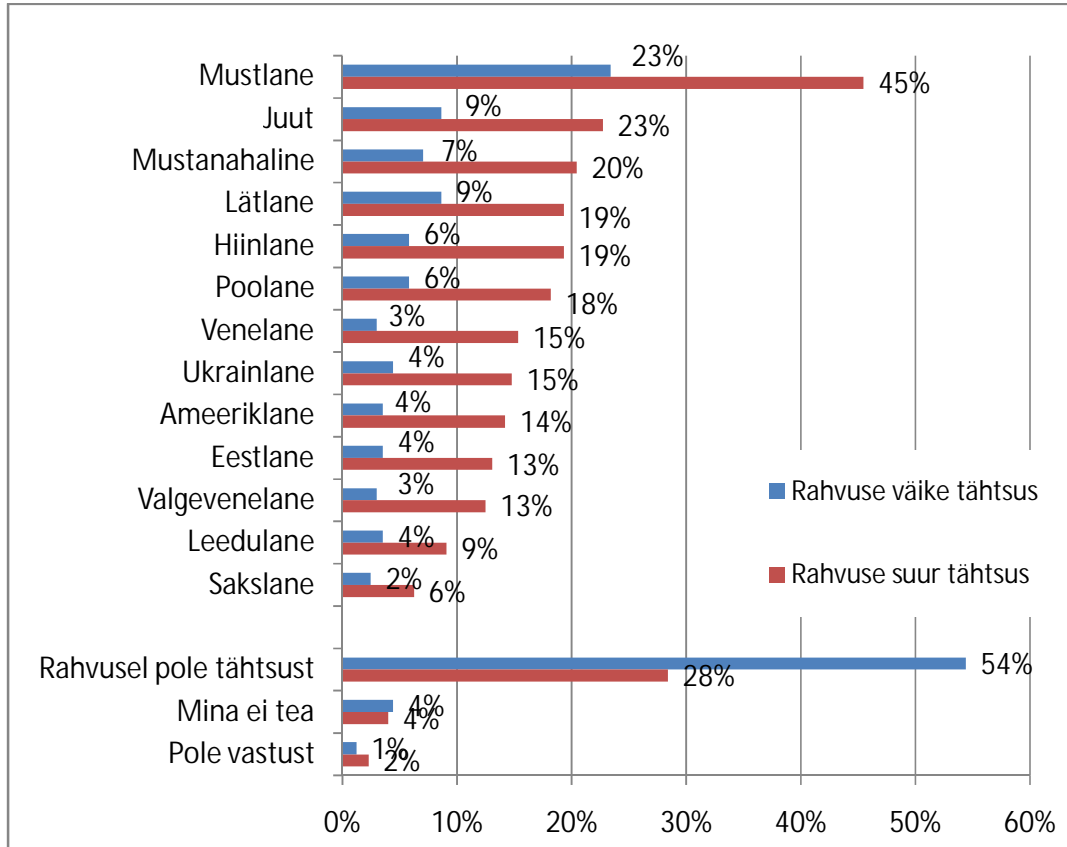
4.7. Mida võivad teised inimesed pidada riskiteguriteks gruppide seisukohalt, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus ning kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

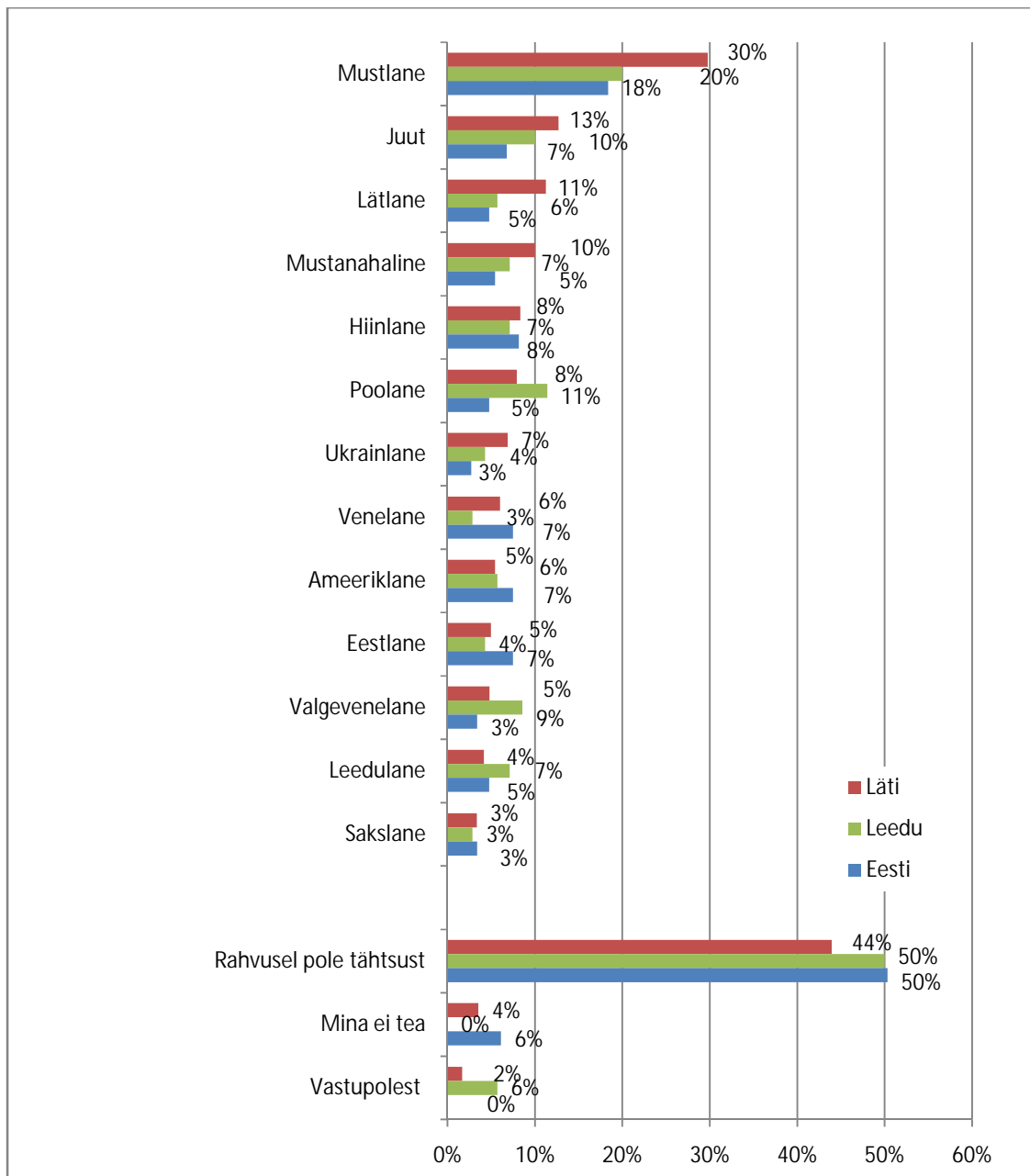
4.8. Töölane eelarvamuslik suhtumine rahvuspinnal

4.9. Töölane eelarvamuslik suhtumine rahvuspinnal gruppide jaoks, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus ning kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

4.10. Töölane elarvamuslik suhtumine rahvuspinnal Balti riikides

4.11. Kokkuvõted

1. Töökus, mõtlemisvõime ja tervis on olulisemad tegurid respondentide elus, samas on aga jõukas perekond, ilu ja rahvuslik kuuluvus ebapopulaarsed tegurid. Üldjuhul võib eeldada, et tegurid, mis iseloomustavad inimese konkurentsivõimet tööturul ja arenemisvõimet, hinnatakse kõrgem, kui tema stardikohta määravad tegurid.

2. Rahvusenamuse või -vähemusse kuuluvuse tegur on väga harva sattunud kolme oluliseima teguri hulka.

3. Läti respondentide jaoks tähtsamad on mõtlemisvõime ja tervis. Leedust respondendid peavad olulisemateks intelligentseid vanemaid. Seltsivus on oluline Eesti respondentide jaoks.

4. Rahvust oluliseks pidavad respondendid tõstavad esile välisteguritest jõukat perekonda, teatud rahvusse kuuluvust ning füüsilist ilu.

Respondendid, kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus, rõhutavad siseteguritele nagu mõtlemisvõime, töökus ja seltsivus.

5. Korruptsioon valitsuses, riigist migratsiooni kõrge tase, poliitikud ja finantskriis peetakse suurimateks ohtudeks riigile.

Üldjuhul teiste arvamuse tajumine selle küsimuse suhtes on adekvaatne (vastab reaalsusele). Võrreldes neid tegureid, mida respondendid tõid esile oma nimelt, ning neid, mida nende arvamusel, teised inimesed võivad pidada ohuks, on ilmselge, et finantskriisil on väga suur tähtsus. Tol ajal aga hariduse kvaliteedi langemisel eriti suurt tähtsust ei ole.

6. Läti respondentide arvamusel on korruptsioon valitsuses kõige tõsisem oht. Leedust respondendid peavad tõsisemaks ohuks riigist migratsiooni kõrget taset, Eestist respondendid - sündivuse madalat taset.

7. Respondendid, kelle jaoks on rahvusel väike tähtsus, peavad korruptsiooni valitsuses ja poliitikas suurimaks ohuks. Rahvust oluliseks pidavad respondendid arvavad, et suurimaks ohuks ongi sündimuse madal tase, rahvusenamus ja immigrandid.

Sellega grupi seisukohalt, kelle jaoks on rahvusel väike tähtsus, osutus suureks ohuks juhtimise probleemid, samas rahvust oluliseks pidava grupi seisukohalt on suuremaks ohuks demograafilised probleemid.

8. Grupp, kelle jaoks on rahvusel väike tähtsus, on seisukohal, et teised inimesed võivad käsitleda riigist migratsiooni ning korruptsiooni valitsuses riigi suuremaks ohuks, kuid samas respondendid, kelle jaoks on rahvusel suur tähtsus, peavad tõsisemateks teisi tegureid.

9. 45% respondente ei pea oma ülemuse rahvust oluliseks teguriks. Siiski kui meie võrdleme need andmed 76%-ga neid, kelle arvamusel rahvus suhtlemisel ei mängi suurt rolli, leiame, et 31% jaoks ei hõlma tavaline suhtlemine töösuhteid.

27% respondente vastas, et ei sooviks mustlasest ülemust, mis on kolm korda rohkem kui järgmine etniline grupp (juut – 11%).

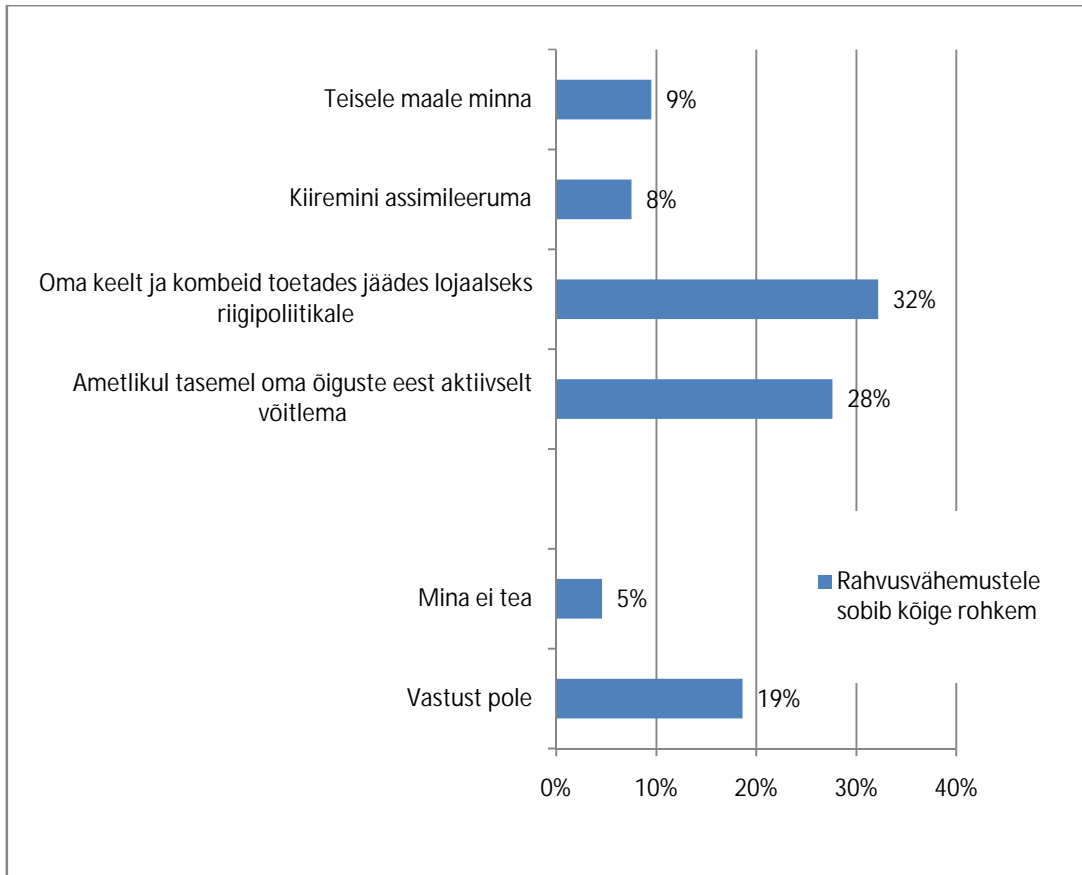
9% ei sooviks mustanahalist ülemust, mis on neljaks tulemuseks pärast mustlasi, juute, lätlasi. Sellega klassikaline rassism pole tõsisemaks, kuid ikkagi on Balti riikides probleemiks.

10. Lätis elavad respondendid avaldavad sallimatu suhtumist oma ülemuse rahvusesse. Nende sallimatus on peamiselt suunatud mustlastele.

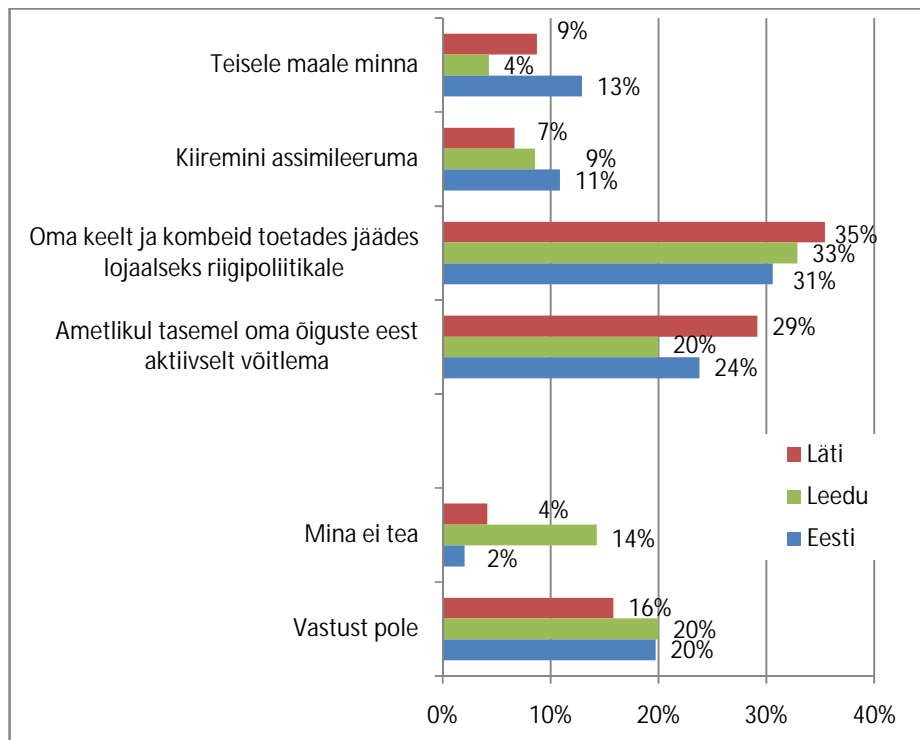
11. Ülemuse rahvuslik kuuluvus on umbes kaks korda olulisem grupi jaoks, kes peab rahvust tähtsaks, kui selle grupi jaoks, kes ei pea rahvust oluliseks. Siin on esikohal ka mustlased.

5. Rahvusvähemused

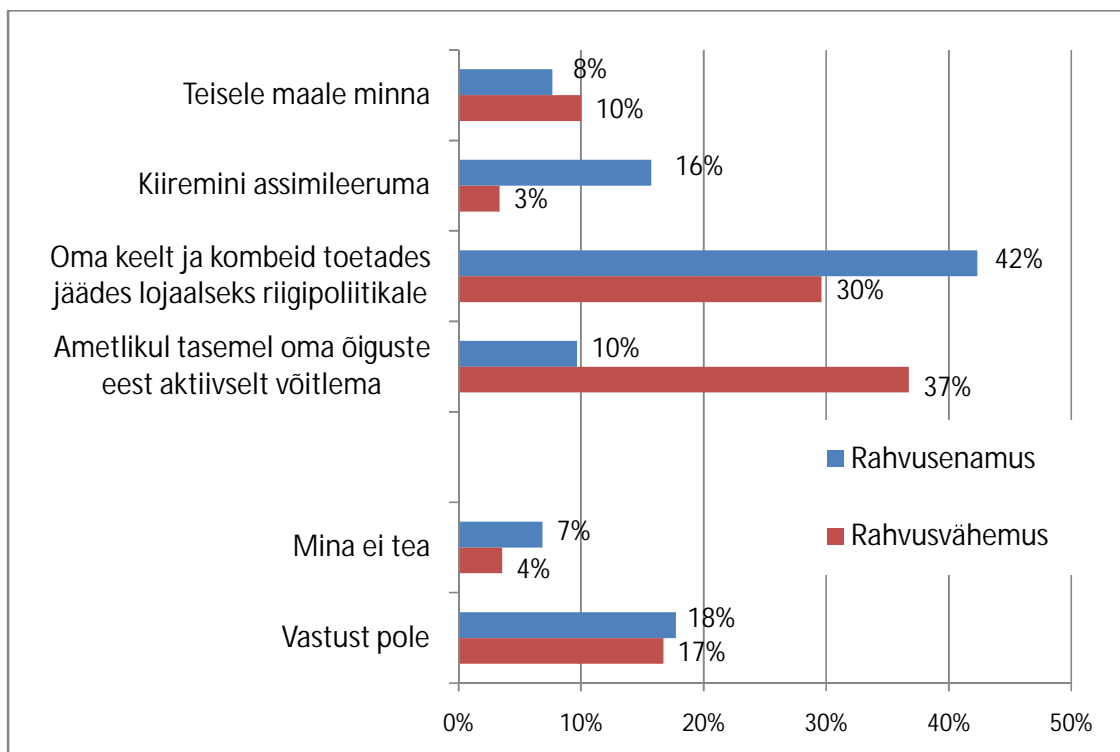
5.1. Rahvusvähemuste perspektiivid

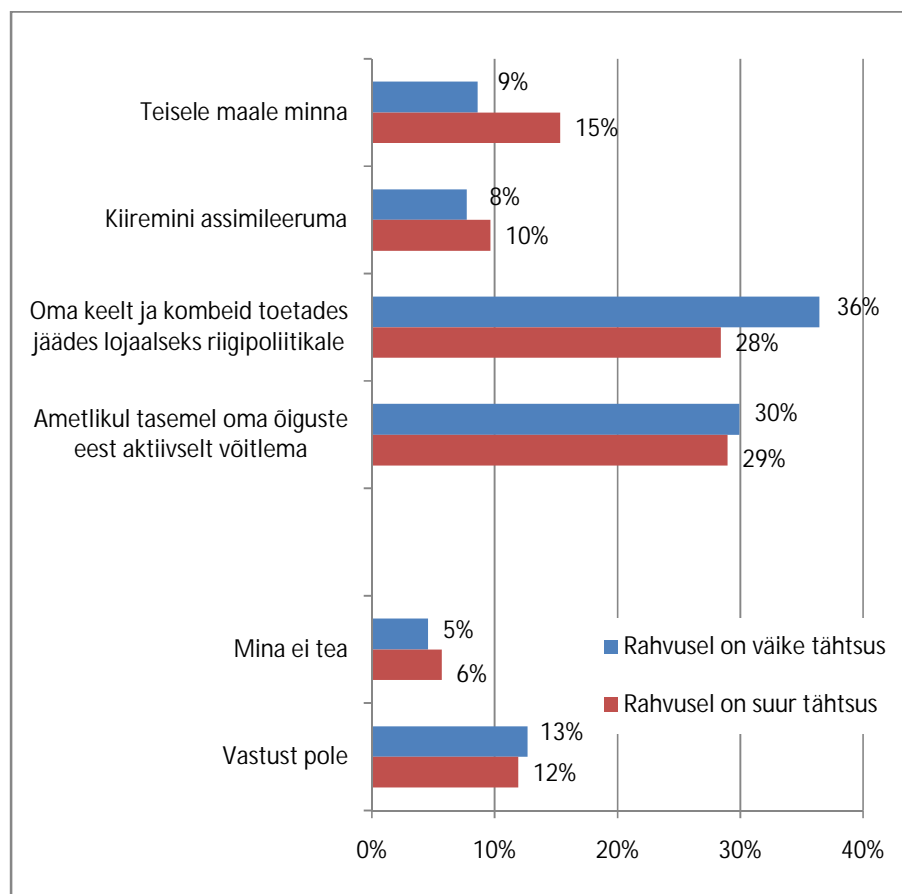
5.2. Rahvusvähemuste perspektiivid Balti riikides

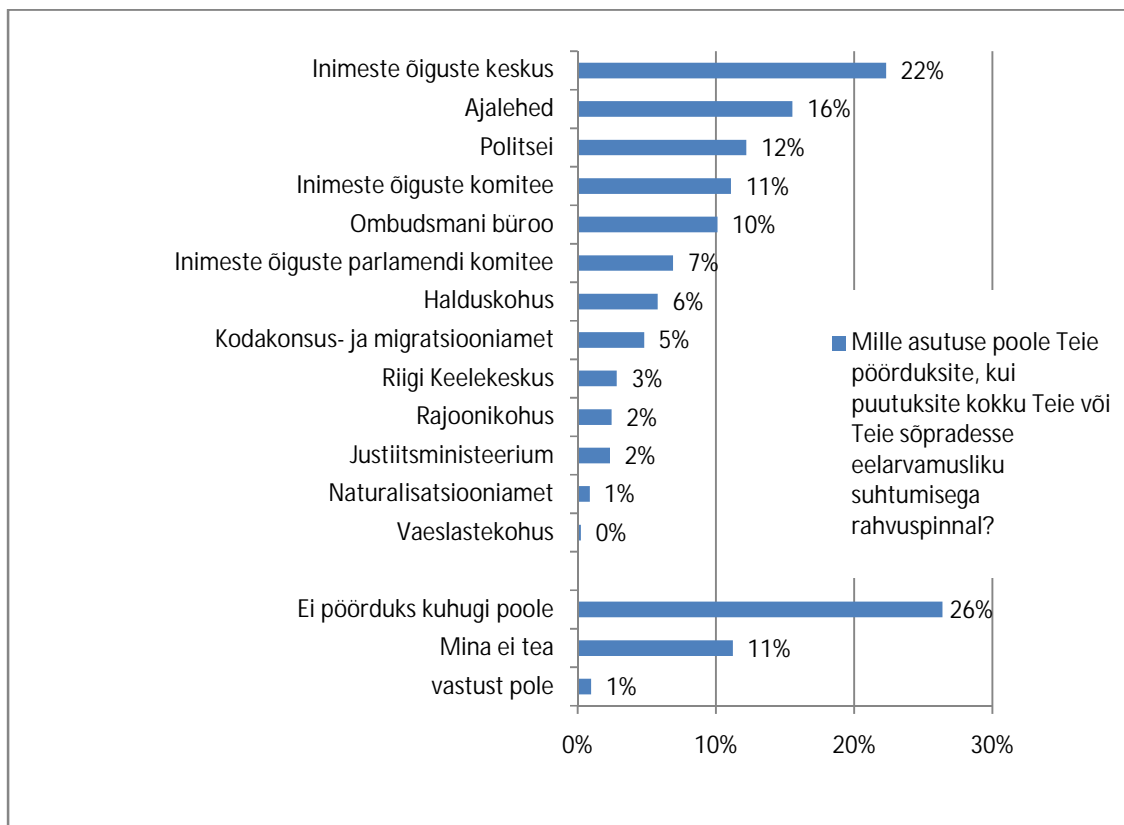
5.3. Rahvusvähemuste perspektiivid rahvusvähemuse/rahvusenamuse seisukohalt

5.4. Rahvusvähemuste perspektiivid gruppide jaoks, kelle jaoks on rahvusel suur tähtsus ning kelle jaoks on rahvusel väike tähtsus

5.5. Informeeritus inimõiguste kaitsmisega tegelevatest organisatsioonidest

5.6. Kokkuvõted

1. Ainult 9% respondente arvab, et parim võimalus rahvusvähemuste jaoks on teisele maale minna. Võib olla seda mõjutab see, et respondentide suur protsent peab riigist migratsiooni ohuks riigile.

2. Teiselt poolt, 28% on arvamusel, et rahvusvähemused peavad aktiivselt võitlema valitsuse olemasoleva poliitika muutmise eest vähemuste suhtes. Eestlased on kõige radikaalsem meelstatud, kui tol ajal leedulased on neutraalsemad.

3. Rahvusenamuse esindajad on sagedamini arvamusel, et assimileerimine või tavaline kommete säilitamine on parim strateegia rahvusvähemuste jaoks. Rahvusvähemused valivad omakorda tihedamini oma õiguste eest võitlemist.

4. Rahvast ebaoluliseks pidav grupp enamasti arvab, et vähemustel on vaja oma keelt ja kombeid toetada, säilitades lojaalsust riigi vastu.

5. Rahvast oluliseks pidav grupp tihedamini arvab, et rahvusvähemustele rohkem sobivad variandid on assimileerimine või lihtsalt teisele maale minek.

6. Kuna „oma õiguste eest võitlema“ vastustes praktiliselt pole vahet kahe grupi vahel, see tähendabki, et rahvusvähemused ei käsitle oma keele ja kommete eest võitlust kriitilise probleemina.

7. Inimeste õiguste keskuse, ajalehtede ja politsei poole pöördusid respondentid, kui puutusid kokku diskrimineerimise või eelarvamusliku suhtumisega rahvuspinnaal. Need on populaarsemad valikud. Samas ainult 10% respondentidest valis vastuseks Ombudsmani büroo.

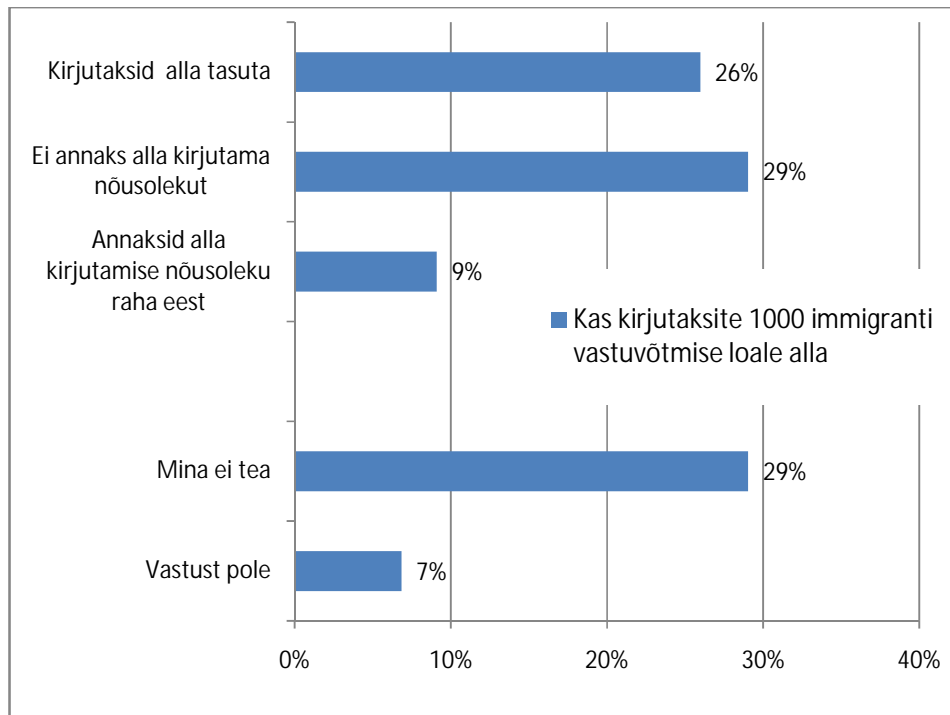
26% respondente vastas, et ei pöörduks kuhugi. See on kõige levinum vastus.

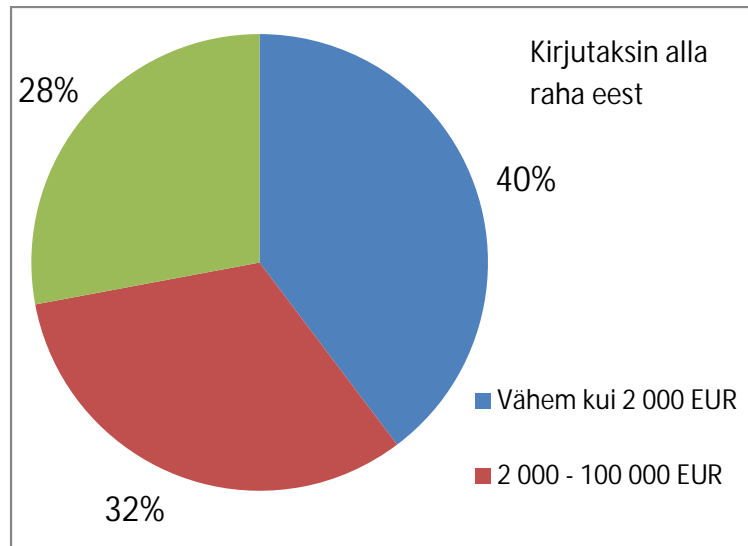
Andmed näitavad, et paljudel respondentidel on ebaselge ettekujutus nimetatud institutsioonide funktsioonidest ning oma õiguste kaitsmise protseduur diskrimineerimise juhul on nendele võõras.

6. Immigratsioon

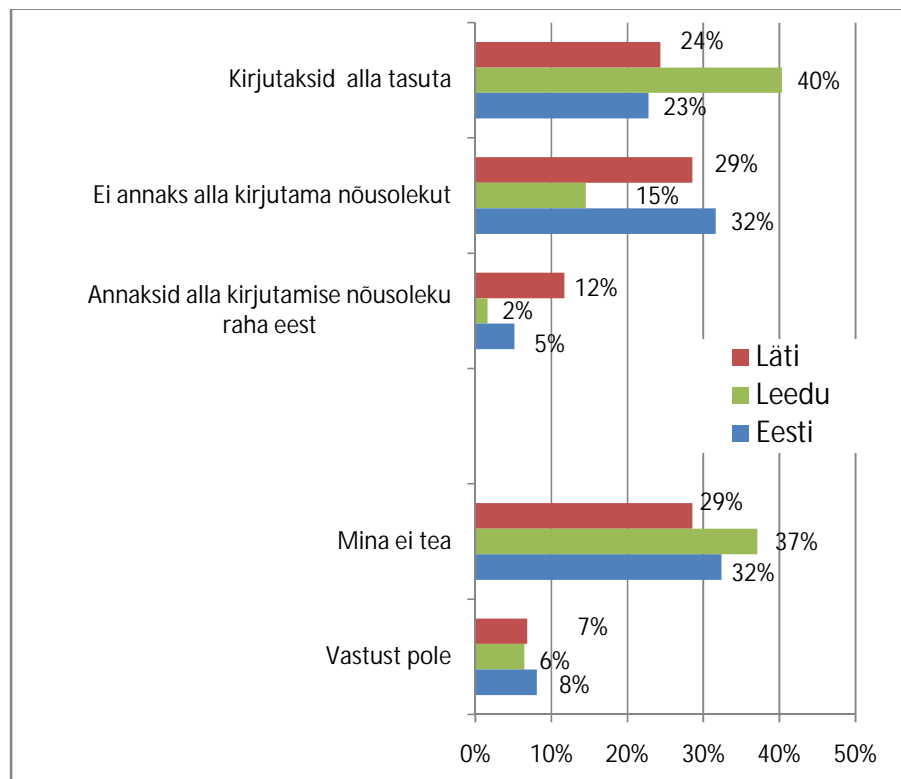
6.1. Suhtumine immigranditesse

Respondentidele pakuti vastata küsimusele, kuidas käituksid, kui nendele pakuks allkirjastada otsust 1000 immigranti nende linna mahutama.

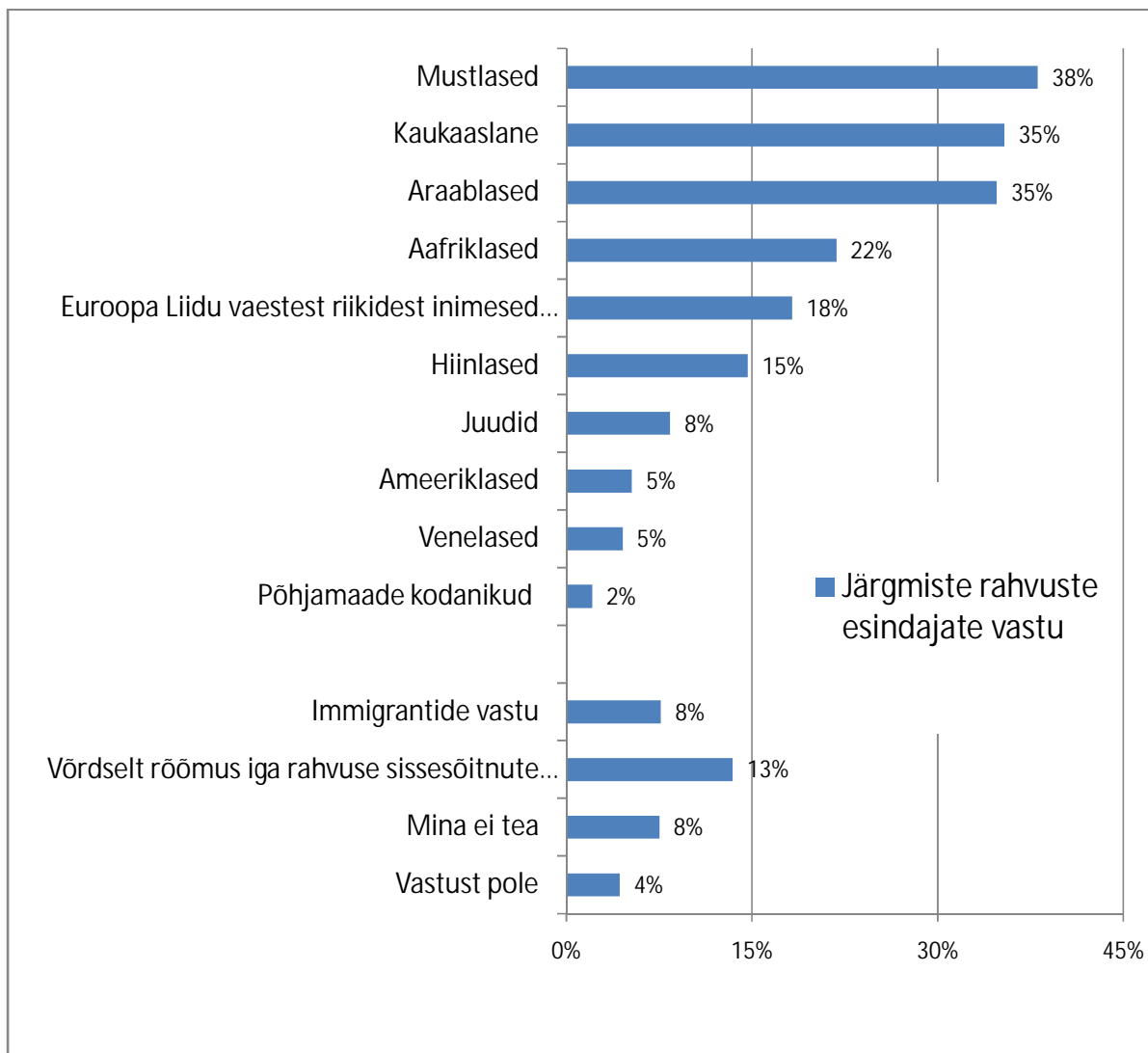

6.2. Suhtumine immigrantidesse Balti riikides

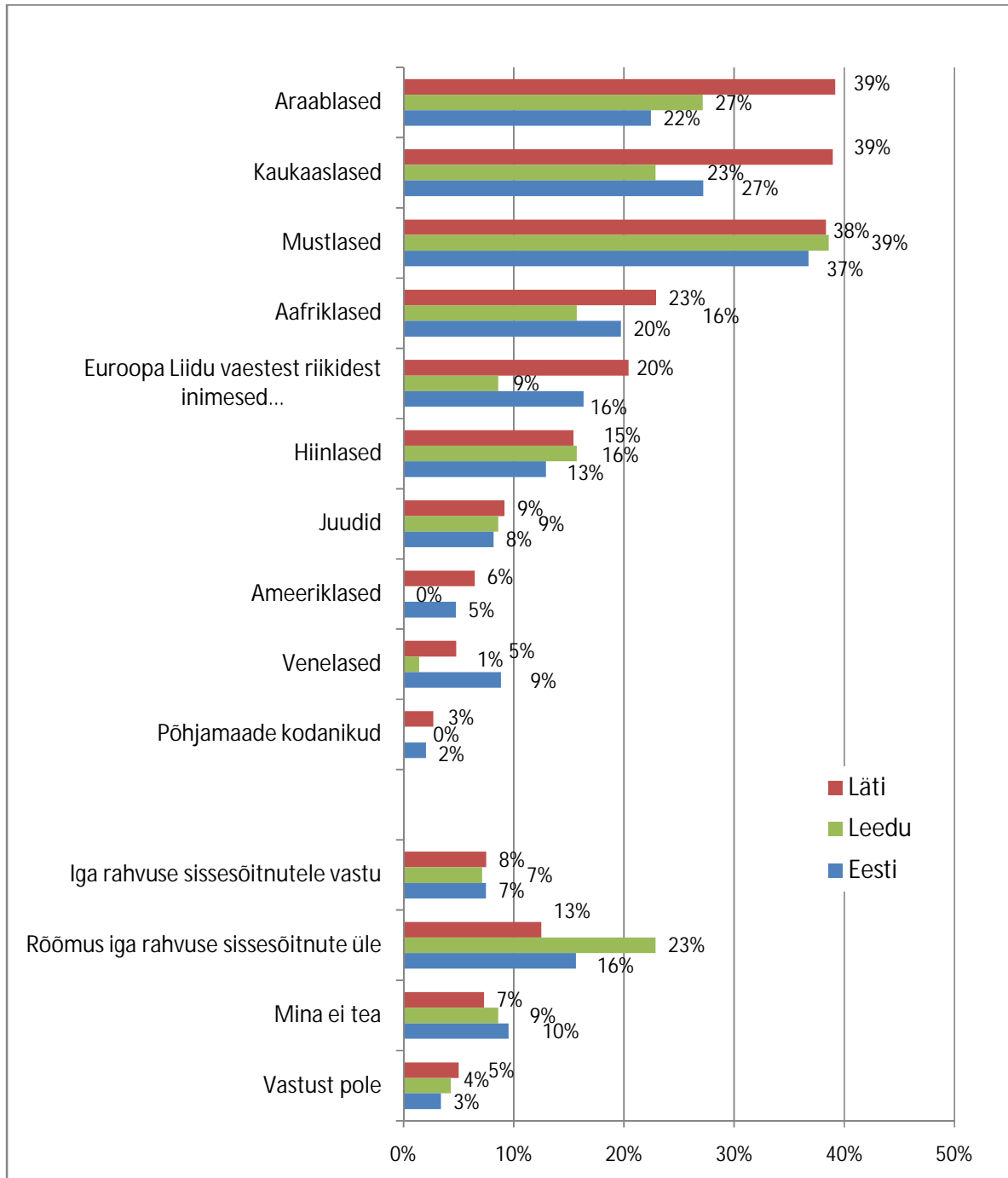

6.3. Kõige soovimatud immigrandid

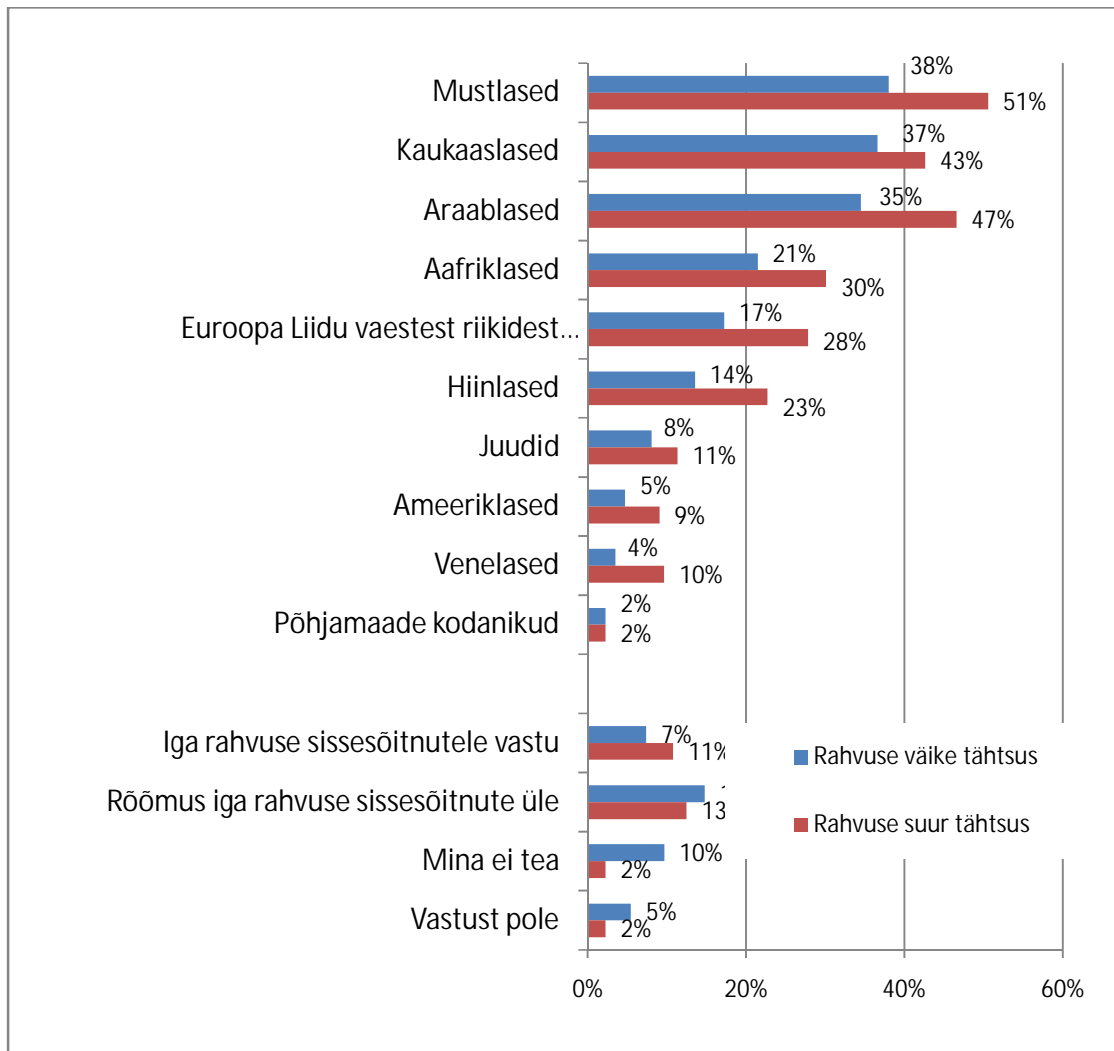
Respondentidele pakuti vastata küsimusele, milliseid immigrantide kategooriaid nemad ei sooviks oma riiki lasta

6.4. Kõige soovimatud immigrandid Balti riikides

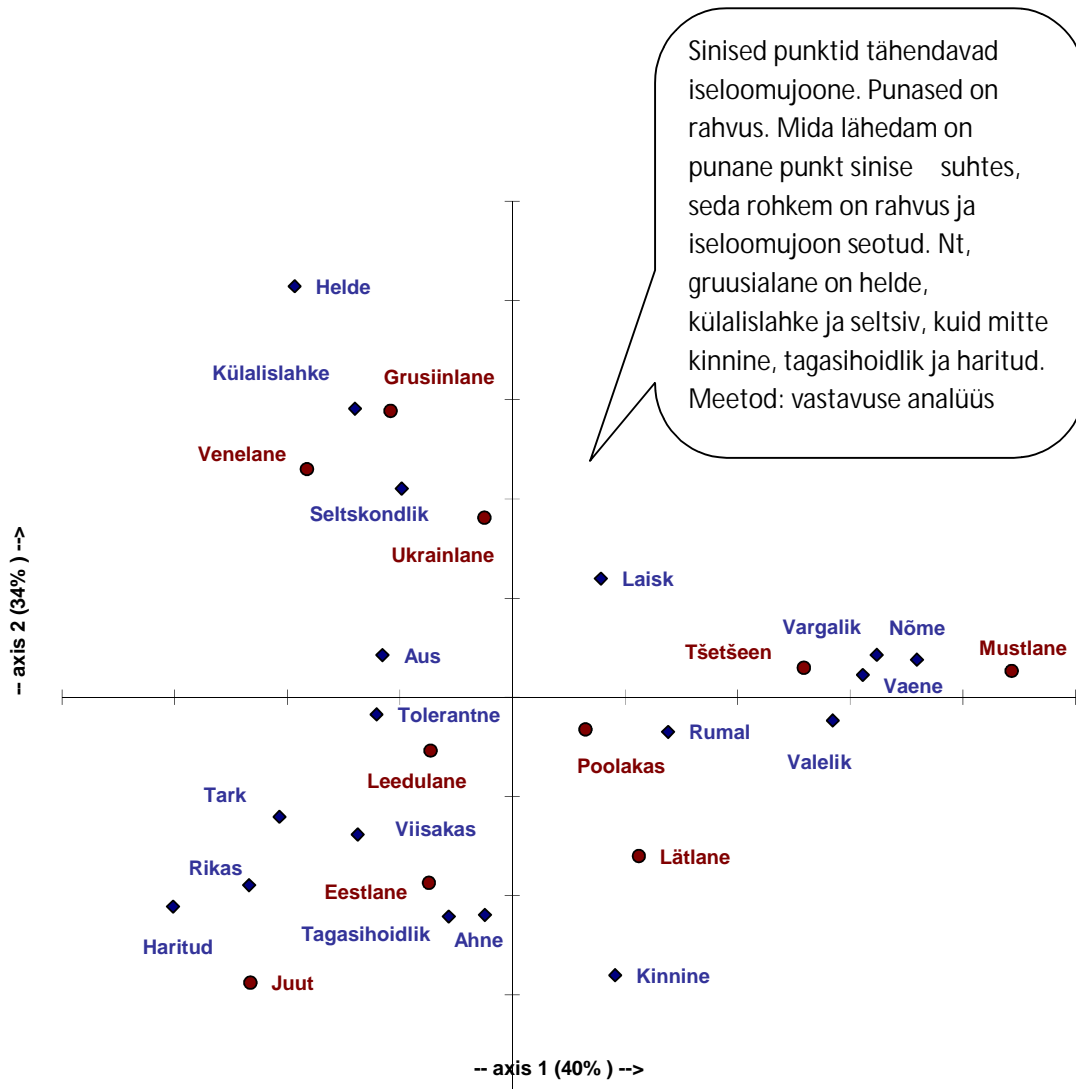
6.5. Kõige soovimatud immigrandid gruppide jaoks, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus ning kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

6.6. Kokkuvõted

1. Vastuste arv immigrantide kasuks, nende vastu ning „mina ei tea“ on praktiliselt võrdne.
2. Leedukad on immigrantide suhtes sõbralikumad, eestlased aga kõige vähem avatud. Lätlased on valmis võtma immigrante vastu tasu eest.
3. Mustlased, Kaukaasia elanikud ning araablased on soovimatud immigrantide kategooriad Balti riikides.
4. Lätlased on kõige radikaalsemad peaaegu kõikide rahvuste immigrantide suhtes, kui eestlased ja leedulased, ning ei sooviks neid oma riiki lasta. Erandiks on venelased, keda kõige rohkem ei taha eestlased oma riigis näha.

7. Stereotüübid erinevate rahvuste suhtes

X skaalal on esitatud „head“ ja „halbad“ iseloomujooned, Y skaalal on esitatud „sotsiaalsed“ ja „personaalsed“ iseloomujooned.

7.1. Etnilised stereotüübid Balti maades – täis pilt

% respondente, kes on arvamusel, et üks või teine iseloomujoon vastab ühele või teisele rahvusele

	Venelane	Lätlane	Leedulane	Eestlane	Juut	Ukrainlane	Poolane	Grusiinlane	Tsetseen	Mustlane
Tark	41%	14%	21%	19%	58%	11%	13%	11%	6%	9%
Rumal	9%	25%	8%	18%	2%	11%	11%	8%	11%	12%
Ahne	6%	31%	14%	13%	45%	22%	18%	4%	6%	15%
Helde	51%	5%	8%	5%	3%	19%	7%	32%	6%	3%
Aus	21%	12%	9%	17%	6%	8%	6%	9%	6%	1%
Vargalik	21%	19%	11%	7%	19%	19%	18%	12%	18%	72%
Laisk	40%	25%	9%	12%	4%	16%	11%	8%	9%	23%
Valelik	9%	22%	9%	8%	18%	13%	15%	11%	17%	46%
Tagasihoidlik	7%	22%	10%	20%	7%	4%	6%	2%	2%	1%
Viisakas	14%	21%	15%	22%	24%	8%	12%	13%	5%	1%
Tolerantne	25%	18%	13%	13%	15%	10%	9%	7%	3%	4%
Haritud	32%	12%	10%	18%	52%	6%	7%	4%	2%	1%
Külalislahke	69%	14%	17%	12%	11%	37%	13%	38%	13%	7%
Rikas	20%	6%	8%	9%	51%	5%	6%	10%	6%	7%
Vaene	12%	26%	9%	7%	3%	10%	10%	7%	20%	31%
Nõme	11%	18%	6%	8%	3%	7%	10%	8%	19%	36%
Seltskondlik	60%	10%	20%	11%	20%	30%	15%	32%	10%	19%
Kinnine	3%	47%	16%	32%	25%	3%	12%	5%	15%	16%

7.2. Viis levinumat stereotüüpi Balti maades

		Kokku	Läti	Leedu	Eesti
Mustlane	Vargalik	72%	75%	71%	62%
Venelane	Külalislahke	69%	68%	63%	68%
Venelane	Seltskondlik	60%	64%		57%
Juut	Tark	58%	59%	51%	
Juut	Haritud	52%		49%	
Eestlane	Kinnine				65%
Venelane	Helde				53%
Mustlane	Valelik			55%	
Lätlane	Kinnine		55%		

7.3. Viis levinumat stereotüüpi gruppide jaoks, kelle jaoks rahvusel on suur tähtsus ning kelle jaoks rahvusel on väike tähtsus

		Kokku	Rahvusel on suur tähtsus	Rahvusel on väike tähtsus
Mustlane	Vargalik	72%	77%	71%
Venelane	Külalislahke	69%	63%	71%
Venelane	Seltskondlik	60%		63%
Juut	Tark	58%	59%	58%
Juut	Haritud	52%	56%	
Mustlane	Valelik		57%	
Venelane	Helde			52%

7.4. Viis levinumat stereotüüpi rahvusenamuse/rahvusvähemuse jaoks

		Kokku	Rahvusenamus	Rahvusvähemus
Mustlane	Vargalik	72%	68%	74%
Venelane	Külalislahke	69%	58%	73%
Venelane	Seltskondlik	60%	54%	63%
Juut	Tark	58%	51%	59%
Juut	Haritud	52%		
Mustlane	Valelik		46%	
Venelane	Helde			56%

7.5. Viis levinumat stereotüüpi respondentide jaoks, kes puutusid eelarvamusliku suhtumist rahvuspinnal kokku

	Kokku	Puutusid eelarvamusliku suhtumisega rahvuspinnal kokku	Ei puutunud eelarvamusliku suhtumisega rahvuspinnal kokku
Mustlane Vargalik	72%	73%	72%
Venelane Külalishahke	69%	75%	64%
Venelane Seltskondlik	60%	62%	60%
Juut Tark	58%	59%	56%
Juut Haritud	52%		53%
Venelane Helde		58%	

7.6. Viis levinumat stereotüüpi vanuserühmade kaupa

	Kokku	Kuni 18	18-20	21-24	25-29	30-39	40 ja vanem
Mustlane Vargalik	72%	68%	77%	70%	65%	82%	80%
Venelane Külalishahke	69%	60%	67%	72%	66%	73%	80%
Venelane Seltsiv	60%	58%	60%	58%	63%	63%	76%
Juut Tark	58%	52%		60%	63%	69%	76%
Juut Haritud	52%					68%	72%
Juut Rikas		42%		55%			
Juut Ahne			51%				
Mustlane Valelik			51%				
Venelane Helde					59%		

7.7. Viis levinumat stereotüüpi olenevalt haridustasemest

	Kokku	Põhi-haridus (9 kl)	Kesk-haridus (12 kl)	Kutsekesk-haridus	Lõpetamata kõrgharidus	Kõrg-haridus
Mustlane Vargalik	72%	66%	73%	84%	73%	72%
Venelane Külalishahke	69%	59%	64%	70%	75%	72%
Venelane Seltskondlik	60%	51%	59%	66%	61%	66%
Juut Tark	58%	51%	50%	56%	60%	66%
Juut Haritud	52%				60%	60%
Venelane Helde		45%		52%		
Mustlane Valelik			49%			

7.8. Viis levinumat stereotüüpi ühest ja erinevast rahvusest vanematega respondentide jaoks

		Kokku	Ühest rahvusest vanemad	Erinevast rahvusest vanemad
Mustlane	Vargalik	72%	72%	75%
Venelane	Külalislahke	69%	66%	76%
Venelane	Seltskondlik	60%	60%	64%
Juut	Tark	58%	54%	64%
Juut	Haritud	52%	49%	
Juut	Rikas			60%

7.9. Viis levinumat stereotüüpi olenevalt perekonna sotsiaalsest päritolust

		Kokku	Vaene	Keskmine	Üle keskmise	Rikas
Mustlane	Vargalik	72%	70%	75%	67%	
Venelane	Külalislahke	69%	72%	71%	72%	
Venelane	Seltskondlik	60%	63%	62%	56%	50%
Juut	Tark	58%	67%	57%	56%	63%
Juut	Haritud	52%	63%		53%	
Venelane	Helde			53%		
Grusiinlane	Helde					63%
Venelane	Vargalik					50%
Grusiinlane	Seltskondlik					50%

7.10. Viis levinumat stereotüüpi soost olenevalt

		Kokku	Naised	Mehed
Mustlane	Vargalik	72%	73%	72%
Venelane	Külalislahke	69%	69%	70%
Venelane	Seltskondlik	60%	60%	63%
Juut	Tark	58%	56%	61%
Juut	Haritud	52%		
Juut	Rikas		53%	
Venelane	Helde			57%

7.11. Kokkuvõted

1. Kõige levinuim stereotüüp: mustlased on vargalikud (72%). Antud stereotüüp on levinuim kõikides gruppides.

Tähelepanu vääril tulemus, et erandiks on üle keskmise grupi esindajad, arvestades selle grupi eelarvamusliku suhtumist ning rahvuse tähtsust.

2. Teised populaarsed stereotüübid on venelaste külalislahkus ja seltsivus ning juutide mõtlemisviime ja haritus.

3. Erinevad grupid (vanuse, soo järgi, rahvusenamus või –vähemus jne) valisid umbes võrdseid stereotüüpe sama rahvuste suhtes, mis tõestab ühiskonna stereotüüpide tugevust ja püsivust.

8. Kokkuvõte

8.1. Rahvuse tähtsus: põhjused

Rahvus on olulisem jõukamatest perekondadest ja ühest rahvusest vanematega perekondadest respondentide ning rahvusenamuse esindajate jaoks.

Seega on rahvuse tähtsus üks „lähtevara“ rõhutamise viisidest elus.

Selline eeldus kinnitatakse sellega, et rahvusvähemuste võitlus oma õiguste eest pole seotud rahvuse tähtsuse küsimusega (osa respondente, kes arvavad, et rahvusvähemused peavad aktiivselt võitlema oma õiguste eest, on võrdne gruppidega, kelle jaoks on rahvusl nii suur tähtsus, kui ka väike). Nii kuna rahvusvähemusse kuuluvus pole privileeg, siis võitlus vähemuste õiguste eest ei ole rahvuse tähtsusest veendumuste avaldamine.

Teiselt poolt ei mõjuta eelarvamusliku suhtumise kogemus rahvuspinnal kuidagi veendumusi rahvuse tähtsusest.

Veendumused rahvuse tähtsusest kujunevad tõenäoliselt perekonna ja meedia mõjul kaua aega enne seda, kui inimene võib puutuda eelarvamusliku suhtumise kogemusega.

8.2. Rahvuse tähtsus: tagajärjed

Kuna rahvuse tähtsust tajutakse samasuguse tegurina kui perekonna heaolu, käib rahvuse tähtsuse veendumus tavaliselt koos teiste tegurite (nagu tervis, isamaa ja ilu) tähtsuse rõhutamisega.

Grupp rahvuse suure tähtsusega tajub sagedamini demograafilisi tegureid riigiohuna, samas aga grupp rahvuse väikse tähtsusega sagedamini tajub juhtimise probleeme riigiohuna.

Kõikidest rahvustest on negatiivseim imidž mustlastel ning neid kõige sagedamini tõrjutakse nii tööandja rollis, kui ka immigrandi rollis.